

Prostorna distribucija glasova na američkim predsjedničkim izborima od 2004. godine do danas

Rendulić, Luka

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:985262>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Luka Rendulić

**Prostorna distribucija glasova na američkim
predsjedničkim izborima od 2004. godine do danas**

Diplomski rad

Zagreb

2018.

Luka Rendulić

**Prostorna distribucija glasova na američkim
predsjedničkim izborima od 2004. godine do danas**

Diplomski rad

predan na ocjenu Geografskom odsjeku

Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

radi stjecanja akademskog zvanja

magistra geografije

Zagreb

2018.

Ovaj je diplomski rad izrađen u sklopu diplomskog sveučilišnog studija Geografija; smjer: Geografski informacijski sustavi na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod vodstvom doc. dr. sc. Jelene Lončar.

Sveučilište u Zagrebu

Diplomski rad

Prirodoslovno-matematički fakultet

Geografski odsjek

Prostorna distribucija glasova na američkim predsjedničkim izborima od 2004. godine do danas

Luka Rendulić

Izvadak: Geografija izbora u hrvatskoj znanstvenoj zajednici nije značajno zastupljena kao predmet istraživanja, a posebice nedostaje radova o prostornoj komponenti američkih predsjedničkih izbora. Analizirani su različiti faktori i njihov utjecaj na prostornu distribuciju glasova na američkim predsjedničkim izborima. Faktori koji su odabrani uključuju: rasnu strukturu, dobno-spolno strukturu, urbano-ruralne različitosti, religiju i dohodak. Analiza je pokazala da neki od navedenih faktora snažnije utječu na prostornu distribuciju glasova, uz napomenu da je rasna struktura temeljno ishodište promatranja prostorne distribucije glasova te je hijerarhijski iznad ostalih promatranih faktora. Osobe istog rasnog podrijetla uglavnom imaju slične izborne preferencije, a i ostali faktori većinom ovise o istoj. U radu je također prikazana i važnost *swing* država, naposve važnost *swing* glasača unutar *swing* država.

58 stranica, 29 grafičkih priloga, 14 tablica, 85 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: SAD, američki predsjednički izbori, geografija izbora, glasačke preferencije, rasna struktura, *swing* države

Voditelj: doc. dr. sc. Jelena Lončar

Povjerenstvo: doc. dr. sc. Jelena Lončar
prof. dr. sc. Zoran Stiperski
dr. sc. Ivan Šulc

Tema prihvaćena: 7. 2. 2017.

Rad prihvaćen: 14. 6. 2018.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Master Thesis

Spatial distribution of votes in US presidential elections since 2004

Luka Rendulić

Abstract: Electoral geography is not significantly represented research topic in the Croatian scientific community and particularly, there is a lack of works on the spatial component of US presidential elections. This thesis analyses various factors and their influence on spatial distribution of votes in US presidential elections. Selected factors include: racial structure, age-gender structure, urban-rural diversity, religion and income. The analysis has shown that some of the factors mentioned above have a greater influence on the spatial distribution of the votes, with the notion that the racial structure is the starting point for observing the spatial distribution of votes and is hierarchically above the other observed factors. People of the same racial origin mostly have similar electoral preferences, and the other factors mostly depend on the race. The paper also shows the importance of swing states, highlighting the importance of swinging voters within the swing states.

58 pages, 29 figures, 14 tables, 85 references; original in Croatian

Keywords: USA, United States presidential election, electoral geography, vote preferences, racial structure, swing states

Supervisor: Jelena Lončar, PhD, Assistant Professor

Reviewers: Jelena Lončar, PhD, Assistant Professor
Zoran Stiperski, PhD, Full Professor
Ivan Šulc, PhD, Postdoctoral Researcher

Thesis title accepted: 07/02/2017

Thesis accepted: 14/06/2018

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb, Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.1. Ciljevi, zadaci i prostorno-vremenski obuhvat.....	1
1.2. Metodologija istraživanja.....	2
1.3. Prethodna istraživanja i prikaz razvoja geografije izbora.....	2
1.4. Hipoteze.....	5
2. Prikaz rezultata američkih predsjedničkih izbora od 2004. pa do 2016.	6
3. Analiza utjecaja demografskih i ekonomskih faktora na prostornu distribuciju glasova.....	11
3.1. Utjecaj rasne strukture.....	11
3.1.1. Utjecaj rasne strukture: bijelci.....	11
3.1.2. Utjecaj rasne strukture: Hispanoamerikanci.....	13
3.1.3. Utjecaj rasne strukture: Afroamerikanci.....	23
3.1.4. Utjecaj rasne strukture: Amerikanci azijskog podrijetla.....	31
3.2. Utjecaj spolno-dobne strukture.....	34
3.3. Faktor urbano-ruralne različitosti.....	36
3.4. Utjecaj religijskih faktora.....	43
3.5. Dohodak kao faktor utjecaja.....	45
4. Swing države.....	46
5. Rasprava.....	48
6. Zaključak.....	49
Popis literature i izvora.....	50
Literatura.....	50
Izvori.....	57
Prilozi.....	V
Slike.....	V
Tablice.....	VI

1. Uvod

Geografija izbora u hrvatskoj znanstvenoj zajednici nije značajno zastupljena kao predmet istraživanja i stoga predstavlja potencijal za buduća istraživanja. Temeljem toga, istraživanje američkih predsjedničkih izbora može poslužiti kao osnova za buduća istraživanja hrvatskih izbora. To su razlozi pisanja ovog diplomskog rada.

Izbori za političke funkcije nisu objekt proučavanja samo jedne znanosti, već se njima bave razni stručnjaci poput politologa, sociologa, ali i geografa. Nema mnogo objavljenih znanstvenih radova iz područja geografije, već su dominantni politički i sociološki pogledi na problematiku. Učestalo se politolozi i sociolozi sukobljavaju oko izborne problematike obzirom da politolozi sociolozima zamjeraju odsustvo analiziranja političkih procesa, dok sociolozi imaju primjedbu da politički stručnjaci ne uzimaju društveni kontekst u razmatranje (Taylor i Johnson, 1979). U odnosu na spomenute, geografski aspekt proučavanja izbora je u tome što je geografija interdisciplinarna znanost i prema tome geografi imaju značajnu prednost proučavanja problematike koja zahtjeva interdisciplinarni pristup. Stoga se unutar političke geografije razvila posebna subdisciplina - elektoralna geografija ili geografija izbora. Prema Paviću (1992), geografija izbora bavi se vezom izbornog i prostornog fenomena, oblikom i veličinom izbornih jedinica, odnosom glasačkih tijela prema geografskim, ekonomsko-geografskim, demogeografskim i drugim socijalnim sadržajima. Također istražuje pitanja kako određena životna sredina, karakteristike stanovništva i interesi utječu na izborna ponašanja.

1.1. Ciljevi, zadaci i prostorno-vremenski obuhvat

Cilj ovog diplomskog rada je istražiti i objasniti suvremene demografske i ekonomske procese i faktore koji utječu na prostornu distribuciju glasova na američkim predsjedničkim izborima, uzimajući u obzir promatrano razdoblje od predsjedničkih izbora 2004. pa do zadnjih izbora 2016. godine. Izabrano je navedeno razdoblje s obzirom na to da se žele proučiti suvremeni trendovi, a odabir samo jednih izbora ne bi ih dovoljno pojasnio. Sjedinjene Američke Države predstavljaju izazov pri proučavanju djelovanja određenih faktora na prostornu distribuciju glasova zbog svog specifičnog izbornog sustava (koji će se kasnije više pojasniti). Proučavat će se različite demografske i ekonomske skupine SAD-a i njihova važnost

u proučavanju rezultata izbora. Nadalje, pokušat će se na određenim pokazateljima temeljem podataka iz promatranog razdoblja predvidjeti buduće promjene koje mogu rezultirati određenim izbornim ishodima. Sve će biti popraćeno kartografskom vizualizacijom pomoću GIS-a.

1.2. Metodologija istraživanja

U sklopu istraživanja analizirana je literatura iz geografije izbora, političkih znanosti i različiti radovi iz ekonomije i sociologije. Koristila se metoda analize pri promatranju različitih definiranih faktora koji utječu na prostornu distribuciju glasova te korištenje statističkih metoda radi tumačenja određenih prostornih pojava. Promatrani faktori su: rasna struktura, dobno-polna struktura, razlike između urbanog i ruralnog prostora, religijska struktura i dohodak. Ovi su faktori odabrani zbog svojih demografskih obilježja, ali i zbog toga što se ostala dostupna istraživanja bave prostornom problematikom izbora, uglavnom tumačenjem navedenih faktora. Osim analize utjecaja definiranih faktora na prostornu distribuciju glasova, razjasnila se njihova međusobna poveznica. Utvrdio se hijerarhijski odnos, odnosno pokazalo se koji faktor ima presudan utjecaj na prostornu distribuciju glasova. Sve je vizualizirano kartografskim prikazima različitih procesa i rezultata izbora. Kartografski prikazi izrađeni su u aplikaciji *ArcMap* programskog paketa *ArcGIS Info*.

1.3. Prethodna istraživanja i prikaz razvoja geografije izbora

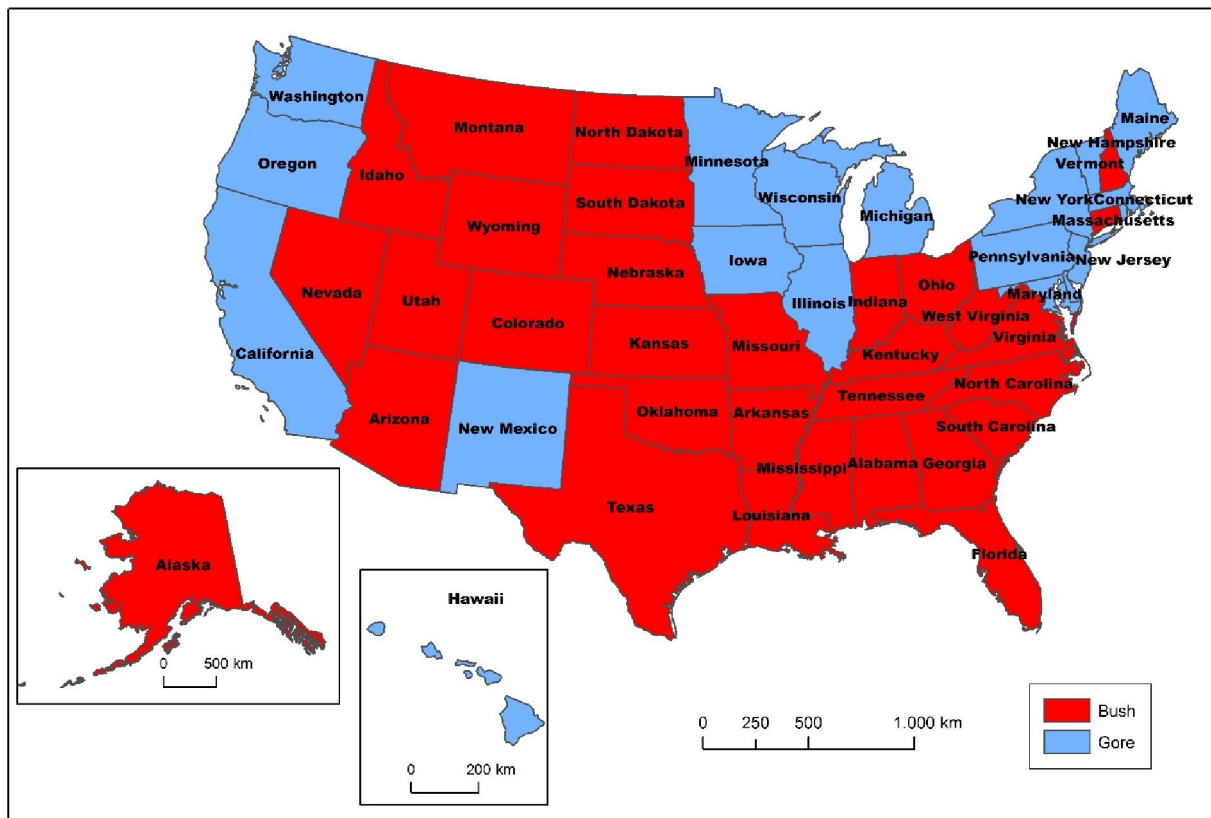
Geografija izbora svoje začetke ima u drugom desetljeću 20. stoljeća, no prema Tayloru i Johnsonu (1979) znanstveni radovi iz ove tematike nemaju preveliki značaj zbog toga što su malobrojni. Ti su se radovi temeljili na istraživanjima francuske škole elektoralne sociologije (Sanguin, 1985). Andre Siegfried je jedan od začetnika geografije izbora, a njegov se znanstveni opus bazira na povezivanju fizičkih karakteristika prostora sa socijalnim fenomenima poput izbora, ali ne isključuje ni utjecaj socio-ekonomskih osobina prostora na same rezultate izbora. Do značajnog razvoja geografije izbora dolazi 1950.-tih, popraćenog prihvaćenjem kvantitativnih metoda, ali i bihevioralizma u znanosti. Bihevioralistički pristup u sklopu geografije izbora oslanja se na podatke dobivene na temelju individualnih istraživanja koja u

obzir uzimaju manji uzorak ukupnog broja glasača, pa se na temelju tog uzorka daju zaključci za cijelu populaciju. Nadalje, takav pristup propitkuje povezanost između ponašanja glasača i njihovih karakteristika poput financijskih prihoda, ekonomskog statusa, obrazovanja, religijske pripadnosti, narodnosti i zanimanja (Johnston i dr., 2015). Najznačajniji razvoj geografija izbora doživjela je 1970-ih kada se potencirala statistička analiza velike količine podataka i kartografska vizualizacija podataka, tj. u okviru posljedica kvantitativne revolucije u geografiji. Na temelju toga Taylor (1978) kaže da su izbori „pozitivistički san“ upravo jer analiza izbora traži uzimanje u obzir primjenu statističkih metoda u slučaju važnog društvenog fenomena poput izbora predstavnika vlasti. Kako se razvijala GIS tehnologija, nudila se mogućnost neznanstvenoj zajednici da vizualizira određenu problematiku. Stoga su GIS tehnike posebno prihvatili mediji, uključujući američke, koji su svojoj publici htjeli dočarati rezultate izbora na zanimljiv način (Forest, 2017). Do 2000. godine mediji su na različite načine prikazivali rezultate američkih predsjedničkih izbora, a od te godine se uvriježilo da plava boja na kartama predstavlja prostor u kojima su glasači skloniji glasanju za Demokrate, dok crvena boja označava prostor u kojima su Republikanci dobili najveću podršku. U Europi se, naprotiv, koristi drugačiji prikaz pomoću boja: plava boja označava desno orijentirane, odnosno demokršćanski orijentirane političke stranke, dok se ljevicu označava crvenom bojom. Vizualizacija rezultata stvaranjem kartografskih prikaza je u suvremenom razdoblju ključna jer je to najbolja metoda prikazivanja geografske distribucije određene pojave. Primjerice, uz navedenu binarnu kartografsku vizualizaciju rezultata američkih predsjedničkih izbor (sl. 1) koriste se i kartogrami (sl. 2).

Suvremeni radovi o problematici američkih predsjedničkih izbora baziraju se na primjeni statističkih i matematičkih modela, a teme koje pokrivaju su različite: prostorne analize koje u obzir uzimaju ponašanje birača (Pool i Rosenthal, 1984), istraživanja povezanosti glasanja za određenog stranačkog kandidata i njegovog uspjeha na izborima (Ansolabehere i Leblanc, 2008), istraživanja o geografskoj polarizaciji i političkim preferencijama (Mckee i Teigen, 2009), geografsko klasteriranje glasova na točno određenim izborima (Seabrook, 2009), utjecaj migracija na biračko tijelo (Cho i dr., 2012), prostorni modeli o točno određenim izborima (Kim i Schofield, 2015) i druge.

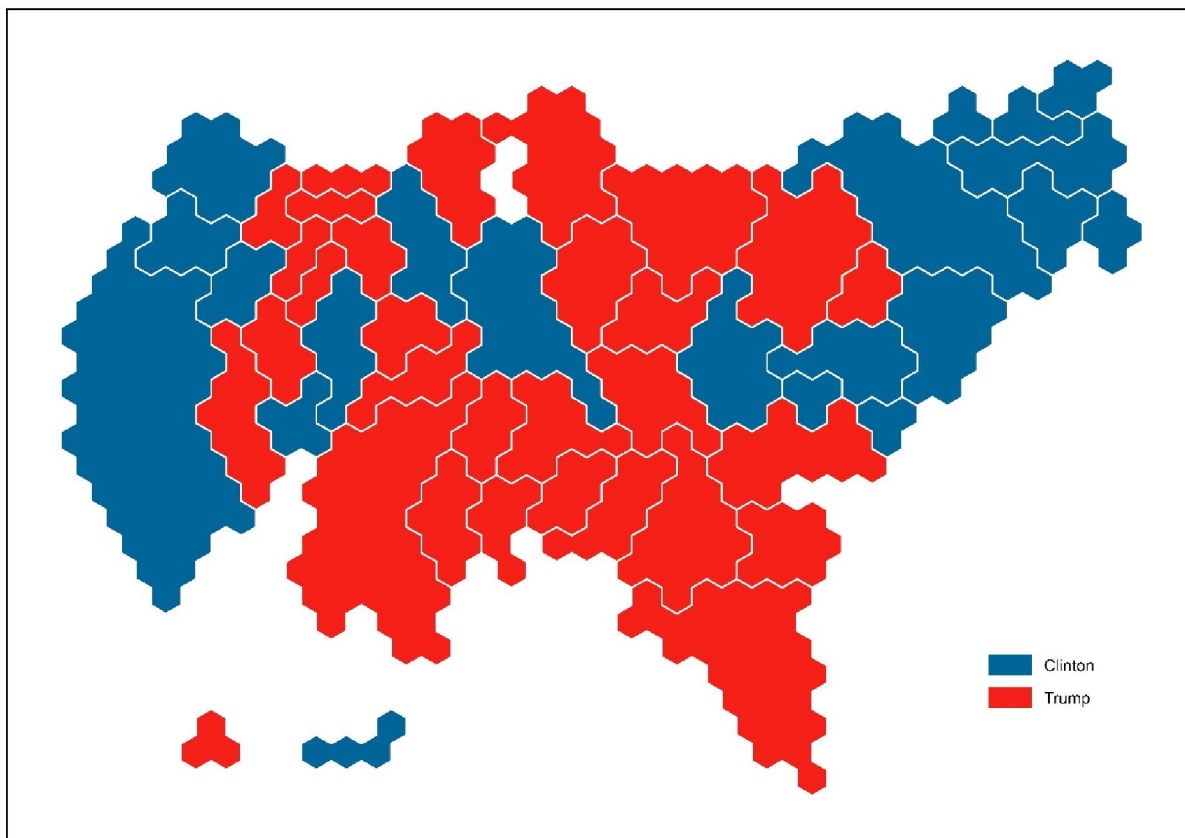
Za bolje razumijevanje razvoja geografije izbora treba napomenuti da se unutar suvremene geografije izbora uglavnom koriste tri znanstvena pristupa: geografija glasanja, geografski utjecaji na glasanje i geografija reprezentativnosti (Johnston i dr., 2015). Archer i Shelley (1986) navode i pristup koji se fokusira na dinamičke izborne promjene i povijesne

promjene geografije izbora. Kod geografije glasanja objekt proučavanja je tumačenje prostornog obrasca glasanja na izborima s naglaskom na kartografsku vizualizaciju, a pristup koji uzima u obzir geografske utjecaje na glasanje bazira se na objašnjenju donošenja izbornih odluka u prostornom kontekstu. Geografija reprezentativnosti u sklopu geografije izbora analizira izborne sustave i teritorijalnu podjelu na temelju koje se biraju zastupnici u određeni parlament ili skupštinu (Forest, 2017).

Sl. 1. Kartografski prikaz rezultata američkih predsjedničkim izbora 2000. godine

Izvor: *US election atlas, 2000*

Sl. 2. Shematizirani kartogram rezultata američkih predsjedničkih izbora 2016. godine po državama

Izvor: *US election atlas*, 2016

1.4. Hipoteze

Hipoteze koje su postavljene u ovom radu, a koje će se potvrditi ili odbaciti su:

1. Što populacijski rast hispanoameričke zajednice bude veći, to će imati veći utjecaj na rezultate budućih izbora u odnosu na druge zajednice.
2. Što je područje urbanije, veći broj glasova dobivaju demokratski predsjednički kandidati
3. Za razliku od kandidata Republikanske stranke, kandidati Demokratske stranke ne mogu računati na značajnu podršku religijskih skupina

2. Prikaz rezultata američkih predsjedničkih izbora od 2004. pa do 2016.

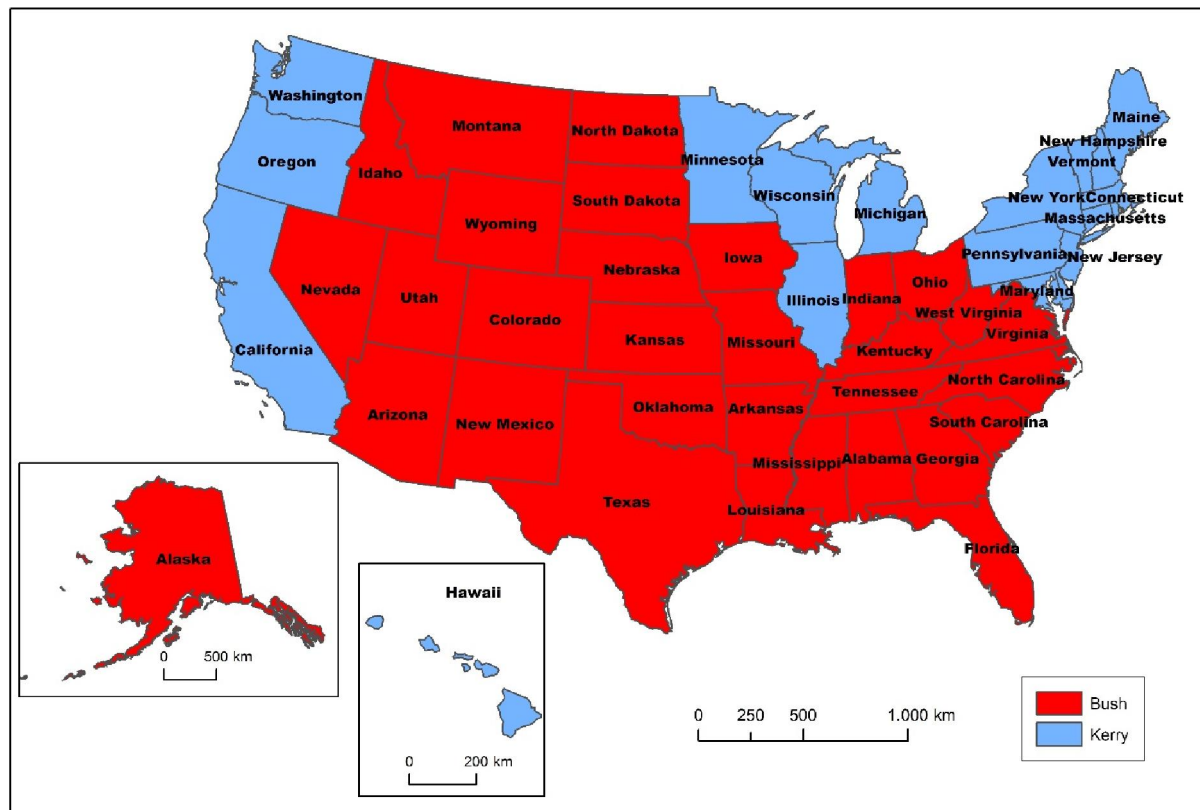
Predsjednik SAD-a bira se svake četiri godine, a istovremeno se bira i potpredsjednik. Treba napomenuti da se izbori ne održavaju neposredno, već se biraju putem članova Elektorskog kolegija, pri čemu izabrani članovi odlučuju o novom predsjedniku. Ponekad predsjednikom postaje kandidat koji ne mora nužno osvojiti najveći broj glasova (eng. *popular vote*), što je posljedica izborne metodologije. Broj članova koje pojedina američka savezna država daje u Elektorski kolegij ovisi o njihovoj zastupljenosti u Kongresu. Onaj kandidat koji dobije najviše glasova u određenoj državi dobiva sve elektorske glasove, a izuzetak su samo države Maine i Nebraska. Trenutno, tko želi postati predsjednikom SAD-a, mora osvojiti najmanje 270 od ukupno 538 elektorskih glasova. Ovakav izborni sustav je uveden da bi se onemogućila direktna demokracija jer nije postojalo povjerenje u glasače sredinom 19. stoljeća. Predsjednički izbori u to vrijeme bili su novina i nije se htjelo riskirati. Iako se u američkoj javnosti mogu čuti učestale kritike na račun ovakvog izbornog sustava, s geografskog aspekta može se reći da je sustav pravedan jer uvažava preferencije birača iz različitih područja države, posebno iz ruralnih krajeva. U suprotnom bi utjecaj glasova na ishod izbora iz izrazito gusto naseljenih područja i milijunskih gradova bio znatno veći.

Izbori iz 2004. godine bili su drugačiji od prethodnih jer je došlo do promjene broja elektorskih glasova u nekim saveznm državama. Na tim je izborima 8 država dobilo 1 ili 2 elektorska glasa više, dok je 10 država izgubilo 1 ili 2 glasa. To se dogodilo zbog novog popisa stanovništva provedenog 2000. godine, prema kojem se bazira broj članova Kongresa. Republikanski kandidat George W. Bush dobio je izbore u 7 od 8 država kojima su dodani glasovi, ali to nije imalo utjecaja na sami ishod izbora. (tab. 1). U odnosu na 2000. godinu, Bush je na ovim izborima pobijedio u New Mexicu i Iowi, ali je izgubio izbornu utrku u New Hampshireu i Massachusettsu (sl. 3), što pokazuje da nije došlo do značajnijih promjena u odnosu na prošle izbore.

Tab. 1. Rezultati američkih predsjedničkih izbora 2004. godine

Kandidat	George W. Bush	John Kerry
Stranka	Republikanska	Demokratska
Broj elektorskih glasova	286	251
Broj osvojenih država	31	20
Broj glasova	64 040 610	59 028 444
Postotak	50,7	48,3

Izvor: *US election atlas*, 2004

Sl. 3. Kartografski prikaz rezultata američkih predsjedničkim izbora 2004. godine

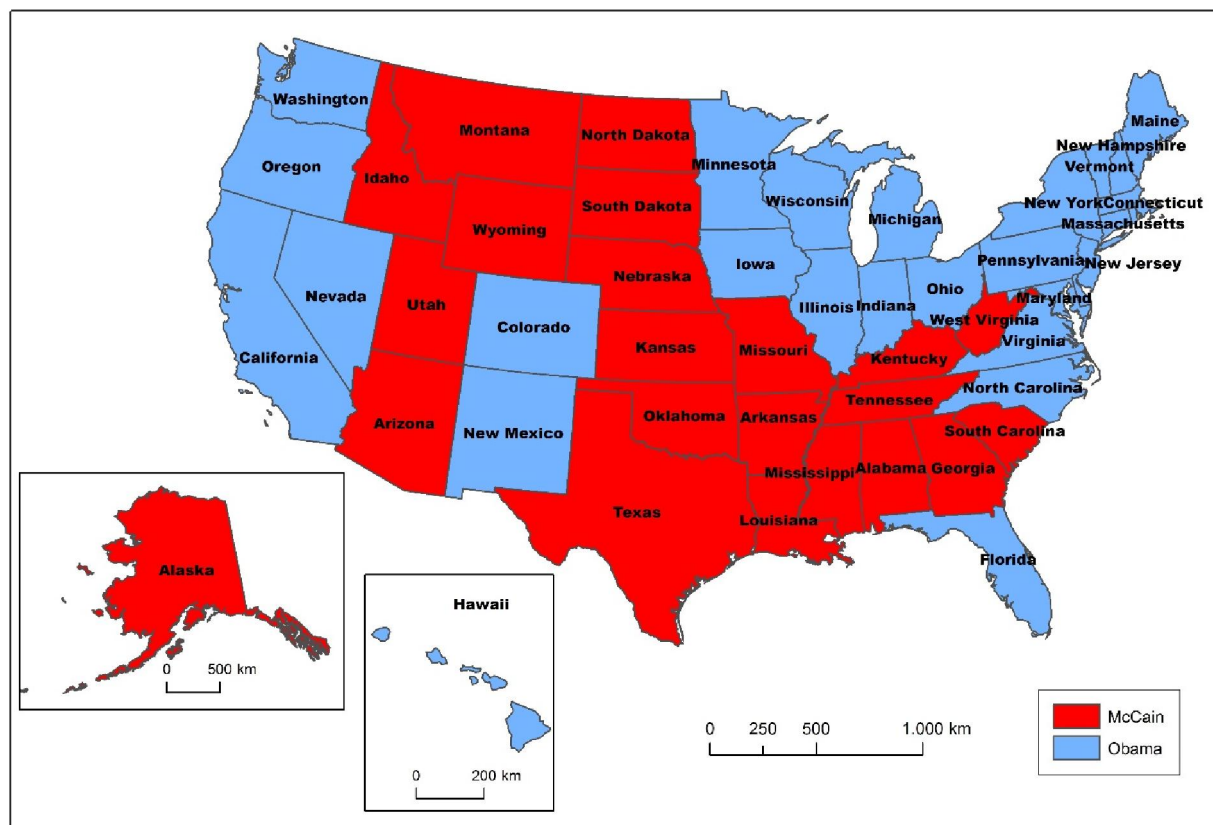
Izvor: *US election atlas*, 2004

Sljedeći izbori 2008. godine bili su povijesni jer je pobijedio Afroamerikanac (tab. 2). Barack Obama je pobijedio republikanskog protukandidata Johna McCaina. Izlazak birača je bio 1,5 % veći od prethodnih izbora i u odnosu na prethodne izbore, demokratski kandidat je ostvario pobjedu u 9 država koje su 2004. pripale republikanskom kandidatu (sl. 4).

Tab. 2. Rezultati američkih predsjedničkih izbora 2008. godine

Kandidat	John McCain	Barack Obama
Stranka	Republikanska	Demokratska
Broj elektorskih glasova	173	365
Broj osvojenih država	22	29 + Nebraska (2. distrikt)
Broj glasova	59 948 323	69 498 516
Postotak	45,7	52,9

Izvor: *US election atlas*, 2008

Sl. 4. Kartografski prikaz rezultata američkih predsjedničkim izbora 2008. godine

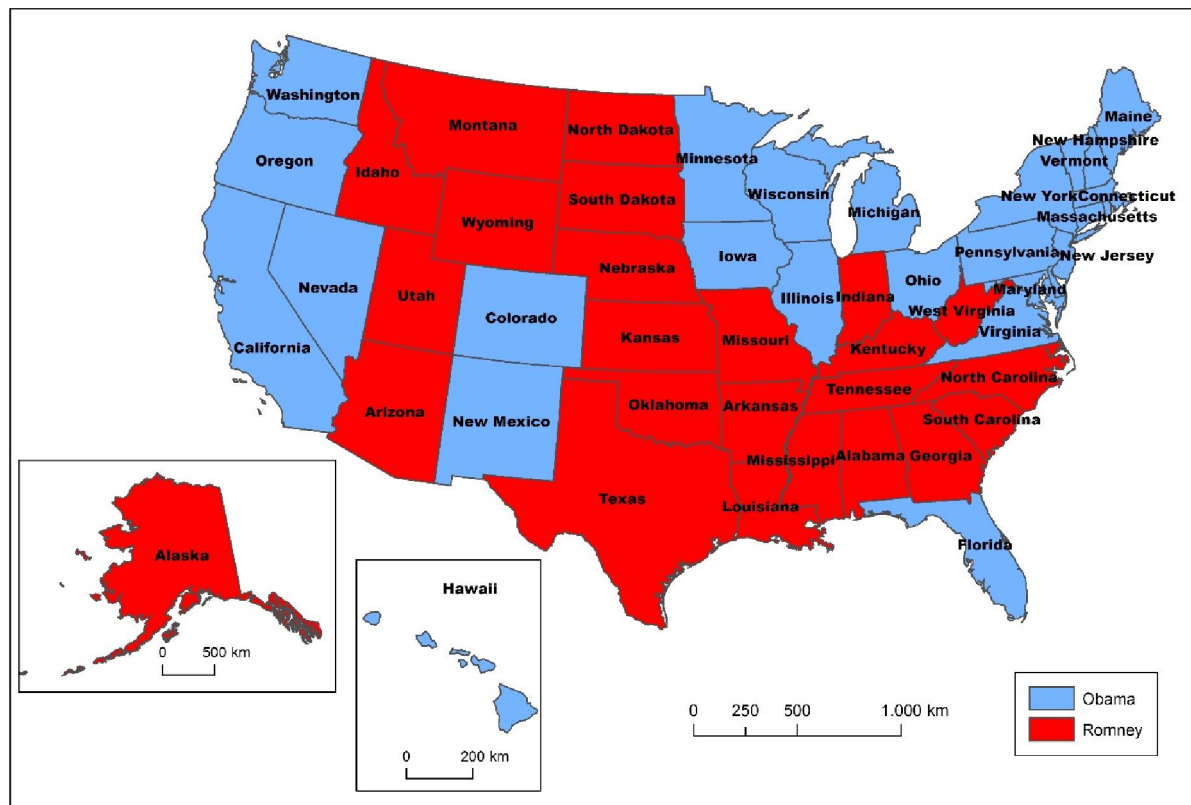
Izvor: *US election atlas*, 2008

Barack Obama 2012. godine ponovno osvaja predsjedničke izbore (tab.3). Pobijedio je u manje država nego 2008. godine, a na izbore je izašlo 3,4 % birača manje nego na prethodnim izborima. Godine 2010. došlo do ponovne reorganizacije Elektoralnog kolegija zbog novog popisa stanovništva. Uglavnom, nekoliko tradicionalnih država u kojima demokrati redovno pobjeđuju (npr. Illinois ili Massachusetts), izgubile su po jedan elektoralni glas (sl. 5). Obama je 2012. godine u odnosu na prošle izbore izgubio samo u Indiani i North Carolini.

Tab. 3. Rezultati američkih predsjedničkih izbora 2012. godine

Kandidat	Mitt Romney	Barack Obama
Stranka	Republikanska	Demokratska
Broj elektorskih glasova	206	332
Broj osvojenih država	24	27
Broj glasova	60 933 504	65 915 795
Postotak	47,2	51,1

Izvor: *US election atlas*, 2012

Sl. 5. Kartografski prikaz rezultata američkih predsjedničkih izbora 2012. godine

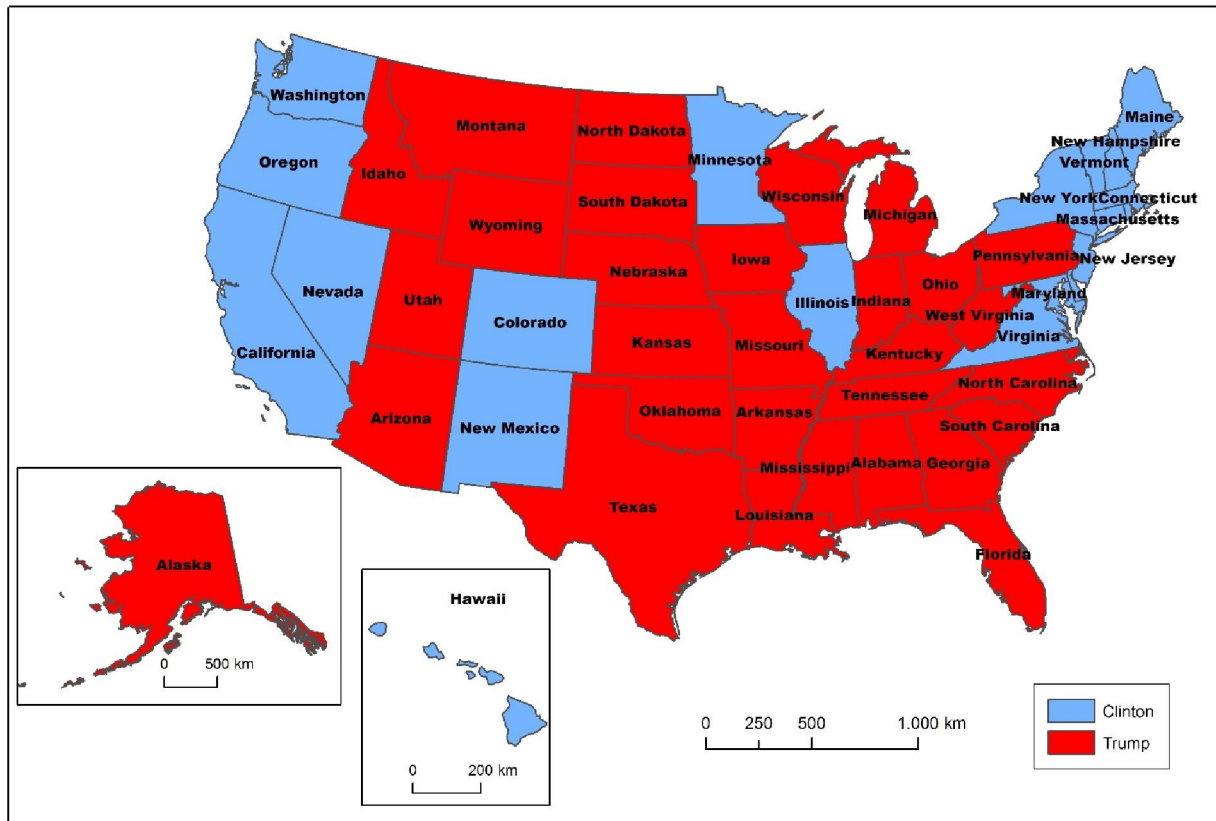
Izvor: *US election atlas*, 2012

Posljednji su se put predsjednički izbori održali prije dvije godine, a pobijedio je republikanski kandidat Donald Trump pobijedivši demokratsku protukandidatkinju Hillary Clinton (tab. 4). Ključ Trumpove pobjede bilo je osvajanje država na Srednjem zapadu i Floride (sl. 6). Čak je i Pennsylvania većinski glasala za Trumpa, iako je riječ o državi u kojoj je Republikanac zadnji put pobijedio 1988. godine.

Tab. 4. Rezultati američkih predsjedničkih izbora 2016. godine

Kandidat	Donald Trump	Hillary Clinton
Stranka	Republikanska	Demokratska
Broj elektorskih glasova	304	227
Broj osvojenih država	30 + Maine (2. distrikt)	21
Broj glasova	62 984 825	65 853 516
Postotak	46,1	48,2

Izvor: *US election atlas*, 2016.

Sl. 6. Kartografski prikaz rezultata američkih predsjedničkih izbora 2004. godine

Izvor: *US election atlas*, 2016

3. Analiza utjecaja demografskih i ekonomskih faktora na prostornu distribuciju glasova

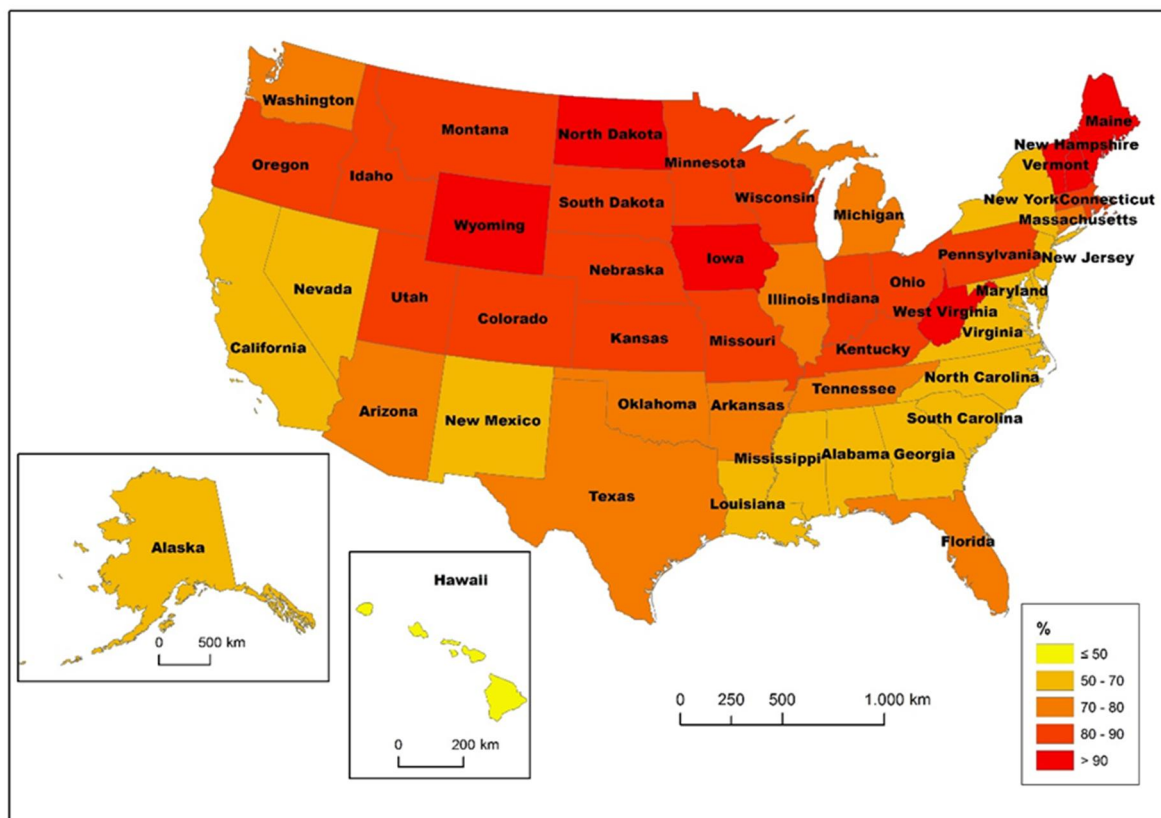
3.1. Utjecaj rasne strukture

Sjedinjene Američke Države nisu homogena država u rasnom pogledu. Američki zavod za statistiku (USCB) klasificira rasnu strukturu u pet razreda:

- bijelci (*Whites*): osobe podrijetlom iz Europe, Sjeverne Afrike i s Bliskog istoka
- Afroamerikanci (*Blacks*): osobe podrijetlom iz Sub-saharskog dijela Afrike
- američki domoroci (*American Indian/Alaska Native*): domoroci iz Sjeverne Amerike uključujući Eskime i Aleute
- azijati (*Asian*): osobe podrijetlom iz Istočne Azije, Južne Azije i Jugoistočne Azije
- osobe podrijetlom s pacifičkih otoka (*Pacific Islanders*): osobe podrijetlom iz Australije (Aboridžini), Mikronezije, Melanezije i Polinezije

3.1.1. Utjecaj rasne strukture: bijelci

Bijelci su najbrojnija rasna skupina SAD-a i trenutno čine 63,7 % američke populacije. Jedino je u državi Havaji udio bijelaca manji od 50 %. U ukupan postotak nisu ubrojani bijeli Hispanoamerikanci, čija će se populacija i njezine političke preferencije posebno obraditi. Udio bijelaca se kontinuirano smanjuje od 1940. godine, što se veže za niže stope rodosti u odnosu na ostale rasne skupine, pojačanu imigraciju, mješovite brakove i višu prosječnu dob od ostalih skupina. Projekcije govore da će 2050. u SAD-u biti samo 46,6 % bijelaca. Što se geografske distribucije tiče, bijelci imaju veći udio u sjevernim i središnjim državama SAD-a (sl. 7), tj. u ruralnijim državama s manjim brojem većih urbanih centara. Te su države uglavnom naklonjene republikanskim kandidatima, osim sjeveroistočnih država poput Mainea. Elektoralni potencijal tih država nije toliko značajan (osim država na Srednjem Zapadu).

Sl. 7. Prostorna distribucija bijelog stanovništva po američkim državama 2010. godine u %

Izvor: *US Census*, 2010

Bijelci, kako je već istaknuto, većinom glasaju za republikanske kandidate jer se s njima prvenstveno slažu u ideološkim pitanjima (Friedman, 2016). U promatranom razdoblju (2004.-2016.), podrška republikanskim kandidatima varirala je od 55 % do 59 % (tab. 5). Ne treba očekivati da će se u bližoj budućnosti nešto drastično promijeniti u tom pogledu s obzirom na sadašnje trendove.

Tab. 5. Izborne preferencije glasača bijele rase od 2004. do 2016. godine

Godina izbora	Demokratski kandidat (%)	Republikanski kandidat (%)
2004.	41	58
2008.	43	55
2012.	39	59
2016.	37	57

Izvor: *Roper Center, Cornell University*, 2016

Bijelci su kao rasna skupina u političkom smislu važni zbog svoje brojnosti, ali i zbog svog tradicionalnog pripadanja radničkoj klasi. Jacobs (2012) kaže da se postupno povećava udio bijelaca s fakultetskom diplomom koji se smatraju pripadnicima radničke klase, dok se udio

bijelaca bez diplome koji se smatraju dijelom radničke klase postupno smanjuje. Nadalje, bijelci s nižim i srednjim dohotkom u većoj će se mjeri izjasniti da su pripadnici radničke klase od bogatijih bijelaca. Prema istome istraživanju, bijela radnička klasa postaje sve liberalnija po ekonomskim pitanjima, ali u društvenim pitanjima (pobačaj, prava manjina, uloga žena u društvu), postaje sve konzervativnija. Ipak, gospodarska problematika je jači indikator po kojemu bijela radnička klasa stvara političke preferencije, a bijelci su uglavnom naklonjeni republikanskim kandidatima.

3.1.2. Utjecaj rasne strukture: Hispanoamerikanci

Jedna od rasnih skupina u SAD-u su i Hispanoamerikanci. Uže značenje pojma Hispanoamerikanac označava osobu podrijetlom iz zemalja španjolskog govornog područja, dok termin Latinoamerikanac ima širi kontekst i koristi se za sve osobe podrijetlom iz zemalja Latinske Amerike, ali se u obzir ne uzimaju Španjolci (Anderson, 2008). U SAD-u se koriste oba pojma, s time da se osobe podrijetlom iz španjolskog govornog područja prvenstveno izjašnjavaju kao članovi naroda odakle potječe njihova obitelj te u manjem udjelu kao Hispanoamerikanci ili Latinoamerikanci. Ukoliko se uspoređi korištenje dva navedena pojma, u SAD-u je prihvaćeniji naziv "Hispanoamerikanac" (Taylor i dr., 2012). Izuzetak je jedino Texas u kojoj se polovica hispanoameričke populacije izjašnjava isključivo Hispanoamerikancima (Lopez, 2013). Ipak, treba biti pažljiv kod prezentiranja hispanoameričkog identiteta. Druga i treća generacija potomaka migranata sa španjolskog govornog područja gube doticaj sa svojim podrijetlom te se sve manje smatraju Hispanoamerikancima, pa se ne žele svrstavati u tu kategoriju. Preciznije, 36 % druge i 56 % treće generacije smatraju se isključivo Amerikancima. Gubitak identiteta može se objasniti i međurasnim i međuetničkim brakovima. Skoro polovicu međurasnih brakova čine brakovi između pripadnika bijele rase i Hispanoamerikanaca i to prvenstveno u urbanim područjima (Livingston i Brown, 2017). Sukladno tome, novije generacije Hispanoamerikanaca često imaju pretke različitog rasnog i etničkog podrijetla, pa se hispanoamerički identitet postupno gubi. No, što je to hispanoamerički ili latinoamerički identitet? Može se reći da ga oblikuju znanje španjolskog jezika, poštivanje običaja, pohađanje različitih kulturnih svečanosti i održavanje veza s rodbinom iz latinoameričkih zemalja (Lopez i dr., 2017). Složenost hispanoameričkog identiteta pokazuje sljedeća tablica (tab. 6), pa se može reći da Hispanoamerikanci nisu rasa,

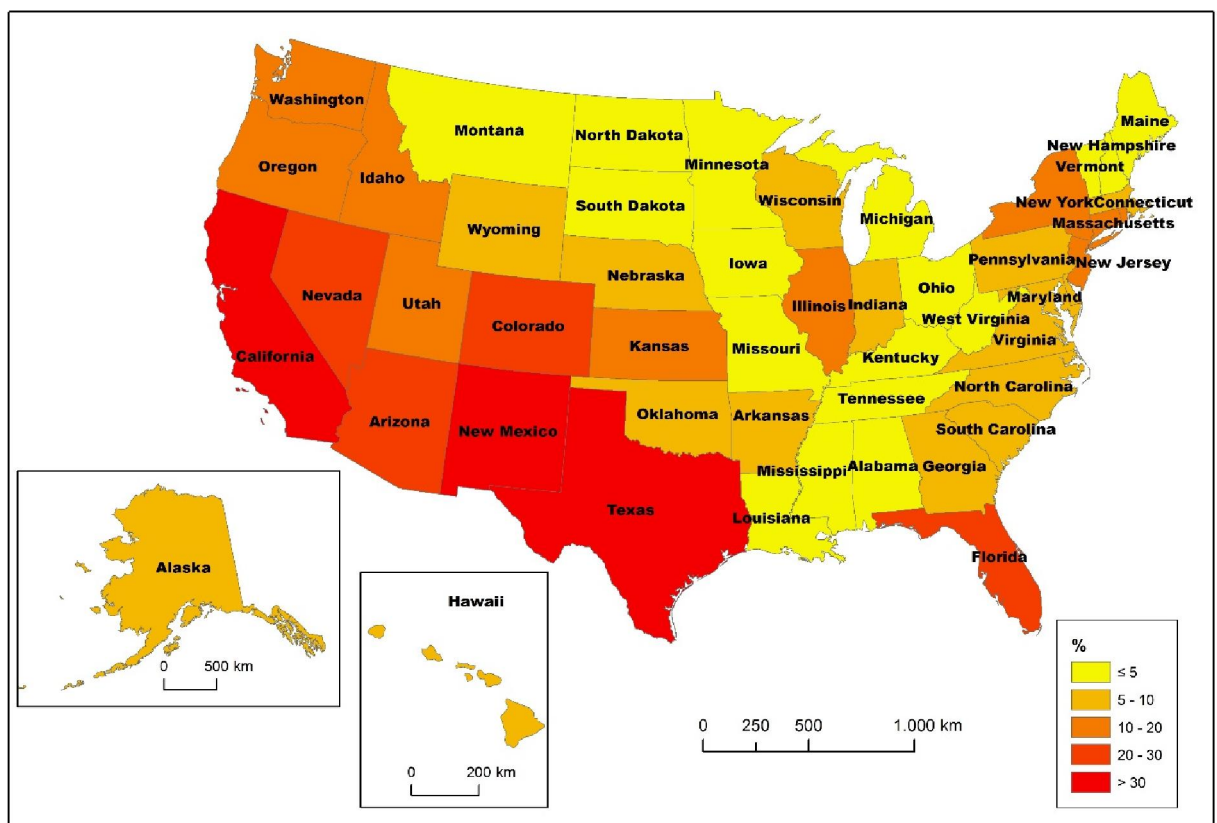
već posebna skupina u američkoj populaciji jer Hispanoamerikanci mogu biti pripadnici više rasa:

Tab. 6. Rasna struktura hispanoameričkog stanovništva (2010.)

Rasa	Populacija	% Hispanoamerikanaca
bijelci	26 735 713	53,0
Afroamerikanci	1 243 471	2,5
mestici i mulati	18 503 103	36,7
2 ili više rasa	3 042 592	6,0
ostali	952 715	1,8
ukupno	50 477 594	100,0

Izvor: *US Census*, 2010

Geografska distribucija hispanoameričkog stanovništva nije jednolika diljem SAD-a. (sl. 8). Uočljivo je da Hispanoamerikanci prvenstveno žive u zapadnim ili jugozapadnim državama SAD-a gdje su zastupljeni s većim udjelom u ukupnom stanovništvu.

Sl. 8. Prostorna distribucija Hispanoamerikanaca po američkim državama 2010. godine u %

Izvor: *US Census*, 2010

Hispanoamerikanci na predsjedničkim izborima prvenstveno glasaju za demokratske kandidate. Čak 54 % Hispanoamerikanaca smatra da su Demokrati više zainteresirani za njihove probleme od Republikanaca, dok ih samo 11 % smatra da su Republikanci više upućeni u njihove probleme (Lopez i dr., 2016). Ostali ispitani Hispanoamerikanci smatraju da niti jedna od dvije najveće stranke nije zainteresirana za njihovu populaciju. Prema istom istraživanju, od 2002. pa do 2016. hispanoamerička je potpora Demokratima porasla za 9 %, dok je potpora Republikancima porasla samo za 1 %. Osim toga, 32 % Hispanoamerikanaca smatra se konzervativcima, ali je trećina tih konzervativaca na prošlim izborima glasala za Hillary Clinton. Većina Hispanoamerikanaca umjerenog ili liberalnog svjetonazora glasa za demokratskog kandidata. Nepovoljno za Republikance je i da im mlađi glasači nisu skloni. Hispanoameričkim je biračima prioritet rješavanje gospodarskih problema, odnosno zapošljavanje (Abrajano i dr., 2007)

Tab.7. Izborne preferencije Hispanoamerikanaca u SAD-u od 2004. godine do danas

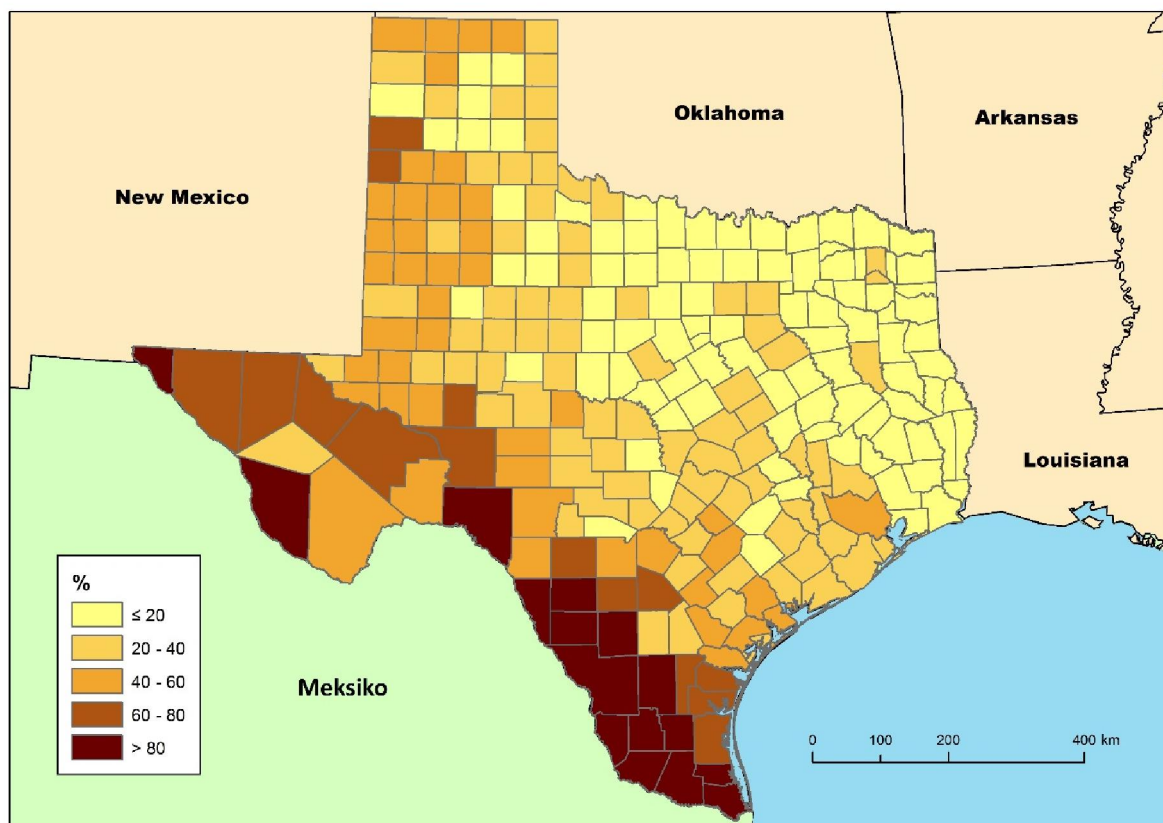
Godina izbora	Demokratski kandidat (%)	Republikanski kandidat (%)
2004.	53	44
2008.	67	31
2012.	71	27
2016.	65	29

Izvor: *Roper Center, Cornell University, 2004 – 2016*

George Bush je u promatranom razdoblju (2004.-2016.) najbolje prošao kod hispanoameričkih glasača od svih republikanskih kandidata (tab. 7). Ostali republikanski kandidati dobili su puno manju podršku Hispanoamerikanaca.

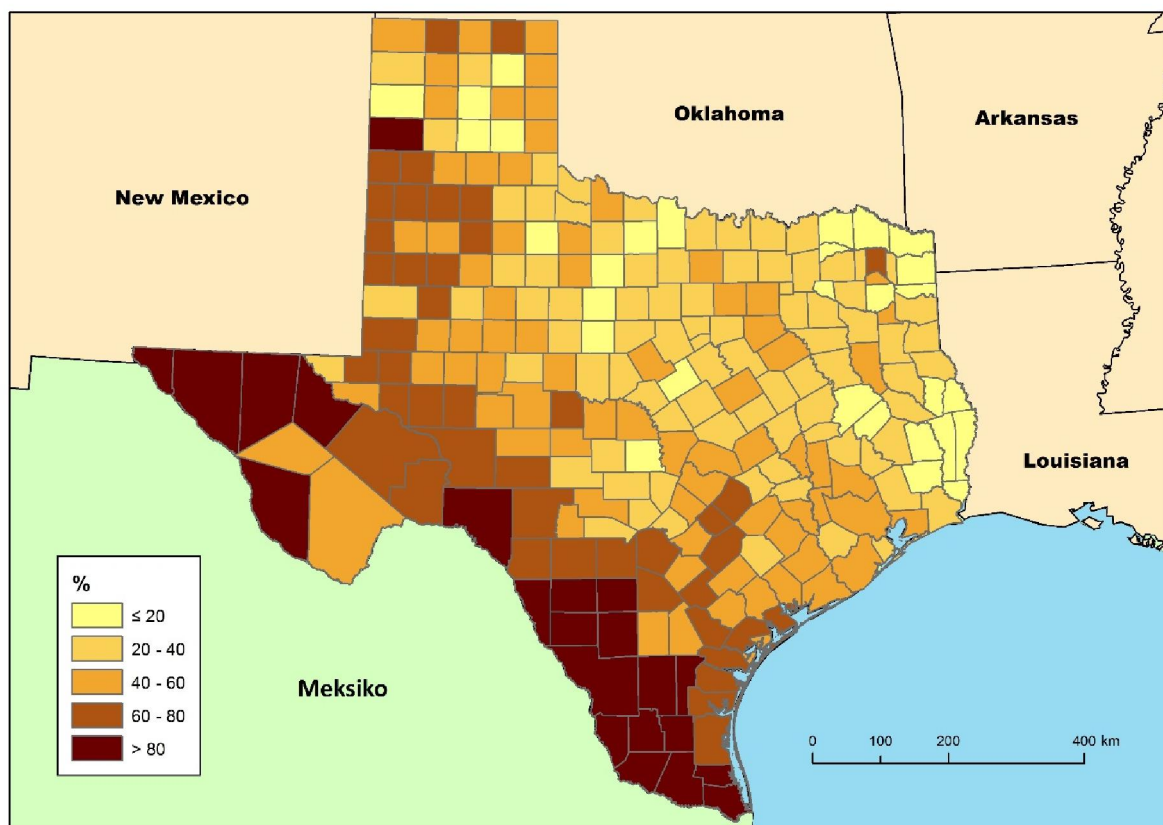
Američki zavod za statistiku predviđa (2009) da će se broj Hispanoamerikanaca do 2050. godine povećati za oko 80 milijuna u odnosu na 2010. godinu. To znači da će se njihov udio od 17,1 % povećati na 28 %. To je više nego značajno povećanje te se kod izbornih projekcija svakako mora uzeti u obzir. Povećanje udjela hispanoameričkog stanovništva moglo bi utjecati na promjenu trendova u Texasu jer je riječ o američkoj državi u kojoj tradicionalno pobjeđuju Republikanci (od 1980.). Texas je u izbornom aspektu vrlo važna država jer pobjedniku izbora u Texasu donosi mnogo elektorskih glasova. Povećanje udjela Hispanoamerikanaca nameće pitanje hoće li Texas ostati republikanski nastrojen s obzirom na to da Hispanoamerikanci favoriziraju demokratske kandidate. Na sljedećim je kartama prikazan odnos udjela Hispanoamerikanaca 2010. godine po teksaškim okruzima i njihovog predviđenog udjela 2050. godine (sl. 9; sl. 10). Očigledno je da će se značajno povećati udio

Hispanoamerikanaca u cijelom Texasu, a njihova će većinska zastupljenost biti izražena posebno u jugozapadnim i sjeverozapadnim okruzima. To je značajno ako se u obzir uzme i sljedeća karta (sl. 11) koja pokazuje rezultate izbora po teksaškim okruzima iz 2016. godine. Hillary Clinton je uglavnom pobjeđivala u okruzima u kojima Hispanoamerikanci čine najmanje 80 % populacije prema popisu iz 2010. godine. Tijekom 1990.-tih imigracije u Texas bile su na vrhuncu pa je rast broja Hispanoamerikanaca u Texasu primarno uzrokovan time. Prema podacima *Texas Demographic Center* (2017), u prvom desetljeću 21. stoljeća rast broja stanovnika Texasa najviše se može povezati s prirodnim rastom stanovništva. Već će 2020. u Texasu živjeti više Hispanoamerikanaca nego bijelaca. Osim toga, u Texasu živi najveći broj ilegalnih imigranata u SAD-u (oko 1,5 milijuna) pa bi eventualna legalizacija njihovog boravka mogla utjecati na izborne rezultate, osobito u korist Demokrata. Daljnji rast hispanoameričke populacije predstavlja izazov za Republikansku stranku, tj. kako pridobiti Hispanoamerikance, posebice one mlađe. S obzirom na broj elektoralnih glasova, gubitak Texasa teško bi se mogao nadoknaditi na budućim predsjedničkim izborima. Istraživanje de la Garza i Cortina (2007) sugerira kako je malo vjerojatno da će Hispanoamerikanci napustiti tradicionalnu privrženost i podršku Demokratskoj stranci i početi podržavati Republikance. Ipak, moguće je da će neki republikanski kandidati imati njihovu veću podršku, ali ne zbog ideološke povezanosti s Republikancima nego zbog stavova i karakteristika određenog republikanskog kandidata, a ako Republikanci promjene stajalište npr. o imigracijskoj politici, promjene u njihovu korist nisu nemoguće (Brocker-Knapp, 2017)

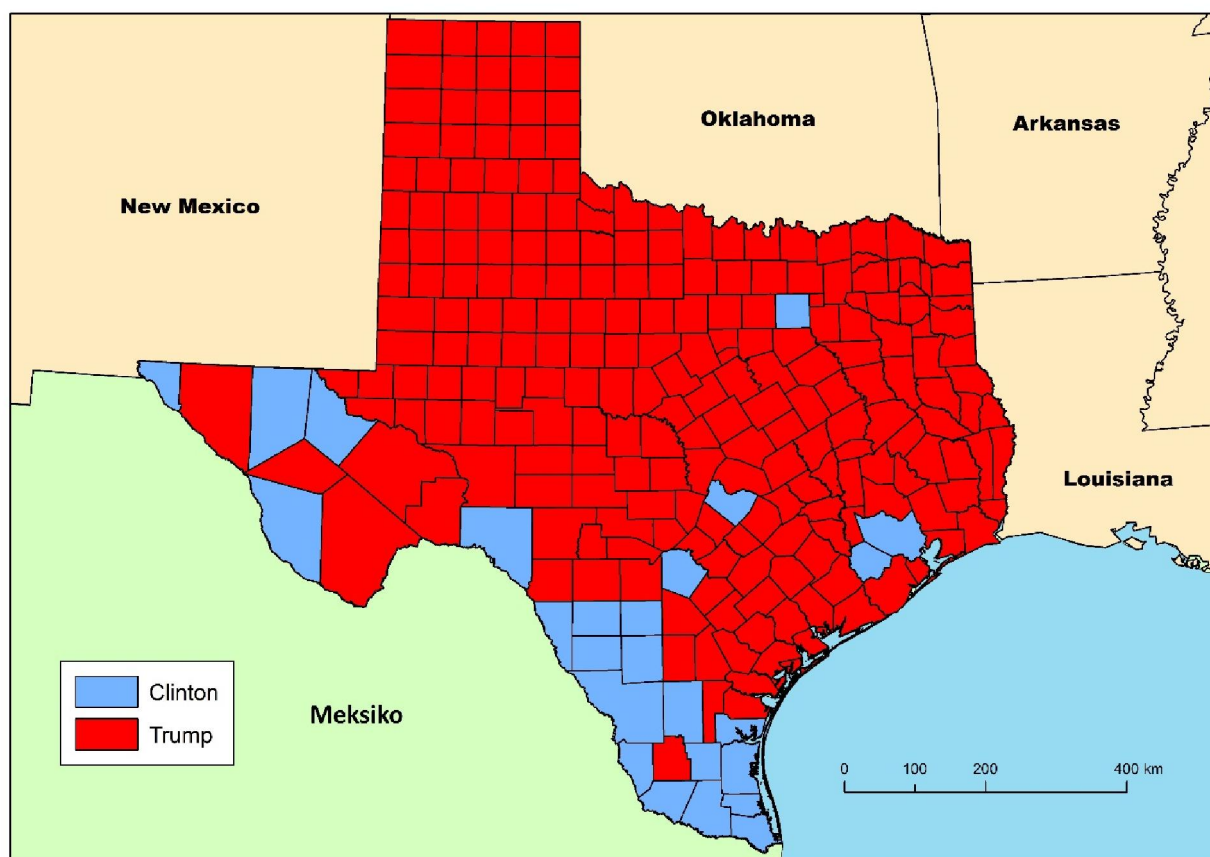
Sl. 9. Udio hispanoameričkog stanovništva prema okruzima države Texas prema popisu stanovništva iz 2010. godine

Izvor: *US Census*, 2010

Sl. 10. Predviđeni udio hispanoameričkog stanovništva prema okruzima države Texas 2050. godine

Izvor: *Texas Demographic Center, 2017*

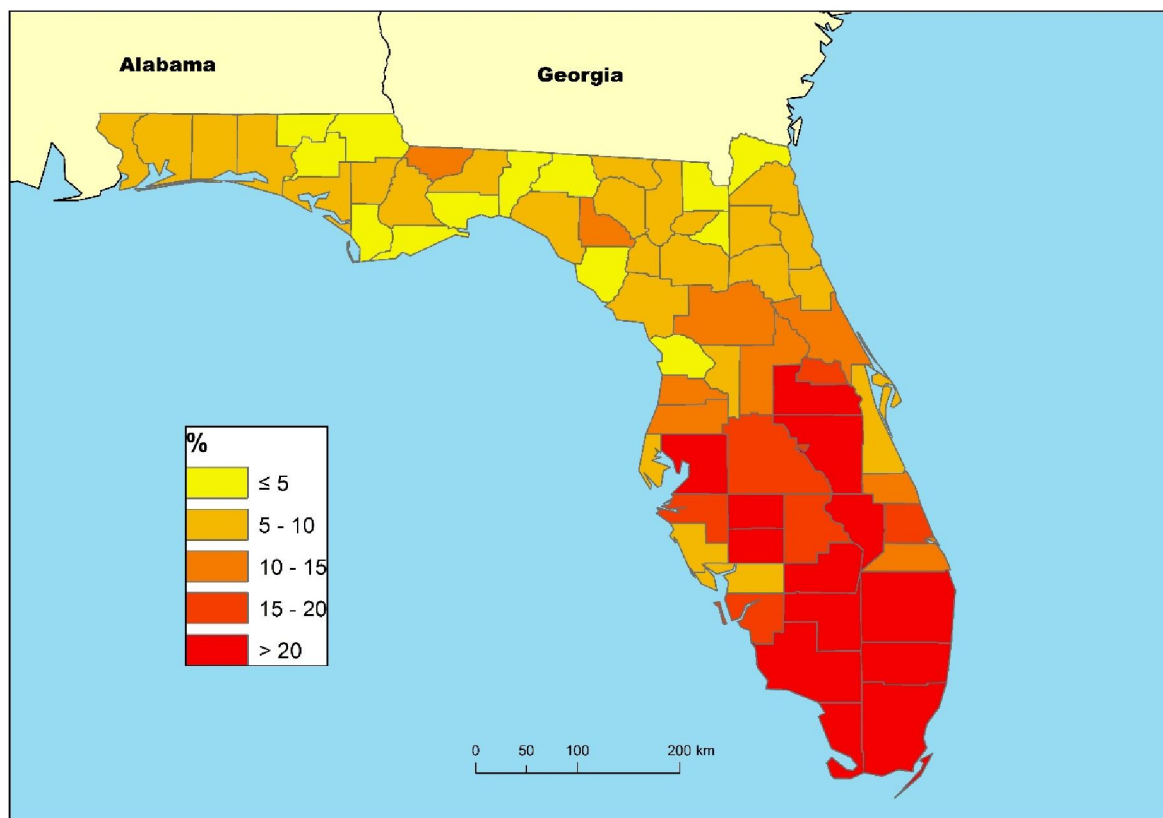

Sl. 11. Izborne preferencije građana Texasa po okruzima na izborima 2016. godine

Izvor: *Politico*, 2016

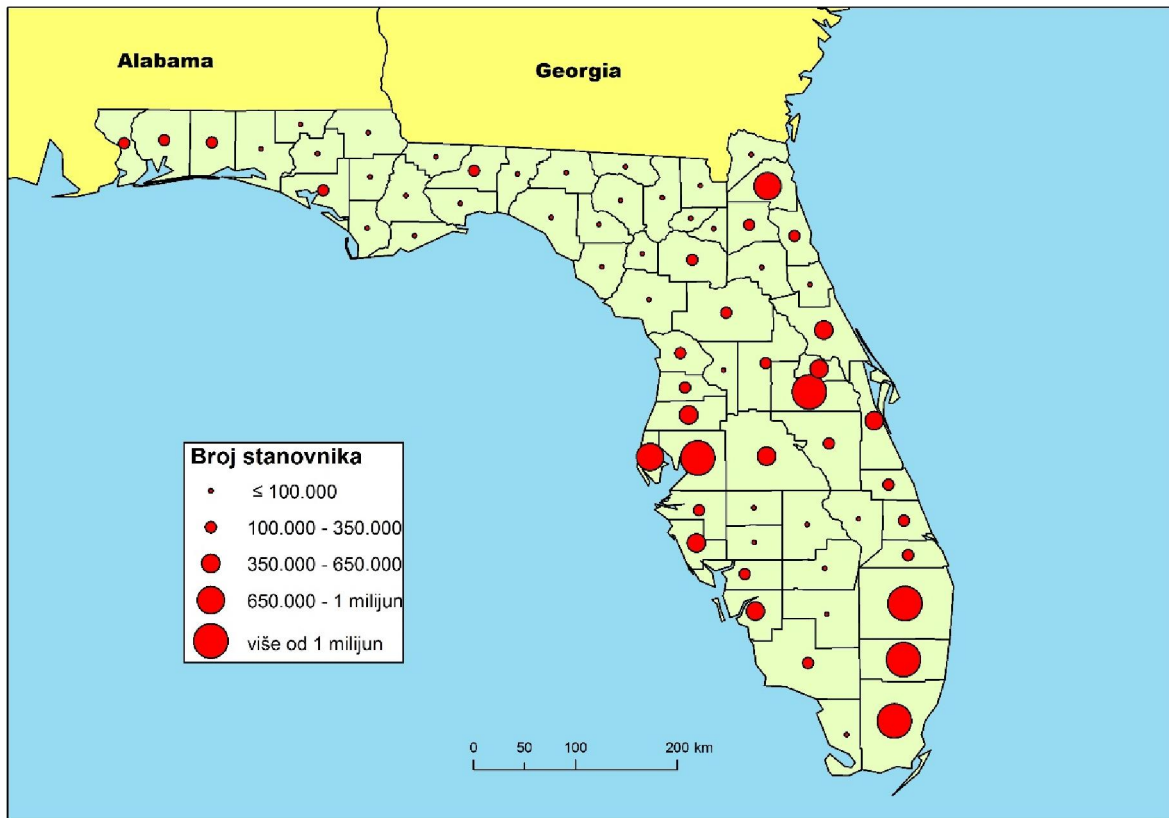
Na Floridi također živi mnogo pripadnika hispanoameričke zajednice. Prema zadnjem popisu iz 2010. godine, na Floridi živi 5,1 milijuna Hispanoamerikanaca, što čini 24,9 % ukupne populacije. Hispanoamerikanci su koncentrirani u središnjem i južnom dijelu Floride (sl. 12), u dijelovima koji su gusto naseljeni i gdje se nalaze veliki gradovi poput Miamijsa (sl. 13). Osim toga, pokazuju da su ti gusto naseljeni okruzi naklonjeni Demokratima (sl. 14). Dakle, Hispanoamerikanci na Floridi uglavnom žive na području velikih gradova, u urbanim područjima u kojima Demokrati dobivaju većinu glasova. No, sve navedeno ne znači nužno da Hispanoamerikanci na Floridi isključivo glasaju za demokratske kandidate. Republikancima je naklonjeno 31 % Hispanoamerikanaca, dok 38 % podržava Demokrate (Motel i Patten, 2012). Objašnjenje značajne podrške Republikancima može se pronaći u činjenici što Kubanci s Floride uglavnom preferiraju republikanske kandidate. Američki Kubanci uglavnom su potomci emigranata koji su zbog političkih neslaganja s Fidelom Castrom morali napustiti Kubu sredinom prošlog stoljeća. Stoga, ne treba čuditi njihova tradicionalna podrška desnim

političkim opcijama. Na izborima 2008. godine McCain je osvojio 53 % glasova floridskih Kubanaca, a Obama 47 % (Wolgin i Garcia, 2013). Struktura floridskih Hispanoamerikanaca pokazuje da ih je više od trećine (32 %) kubanskog podrijetla, 28 % čine Portorikanci, a samo 9 % je meksičkog podrijetla, što je u suprotnosti sa strukturom na nacionalnoj razini. Kubanci i Portorikanci naseljavali su Floridu jer im je geografski najbliža, dok su Meksikanci zbog istog razloga većinom naseljavali Kaliforniju ili Texas. Na nacionalnoj je razini 59 % Hispanoamerikanaca meksičkog podrijetla, 14 % su Portorikanci, a samo 5 % čine Kubanci (Motel i Patten, 2012). Ti podaci govore o heterogenosti hispanoameričke populacije i različitim političkim preferencijama. Meksikanci u SAD-u su u prosjeku mlađi od ostalih hispanoameričkih skupina. Njihova prosječna dob je 25 godina, a kod ostalih Hispanoamerikanaca 27, dok su na nacionalnoj razini Amerikanci u prosjeku stari 37 godina. Hispanoameričke skupine s pozitivnijim demografskim trendovima i strukturom imaju veći potencijal utjecaja na rezultate budućih izbora.

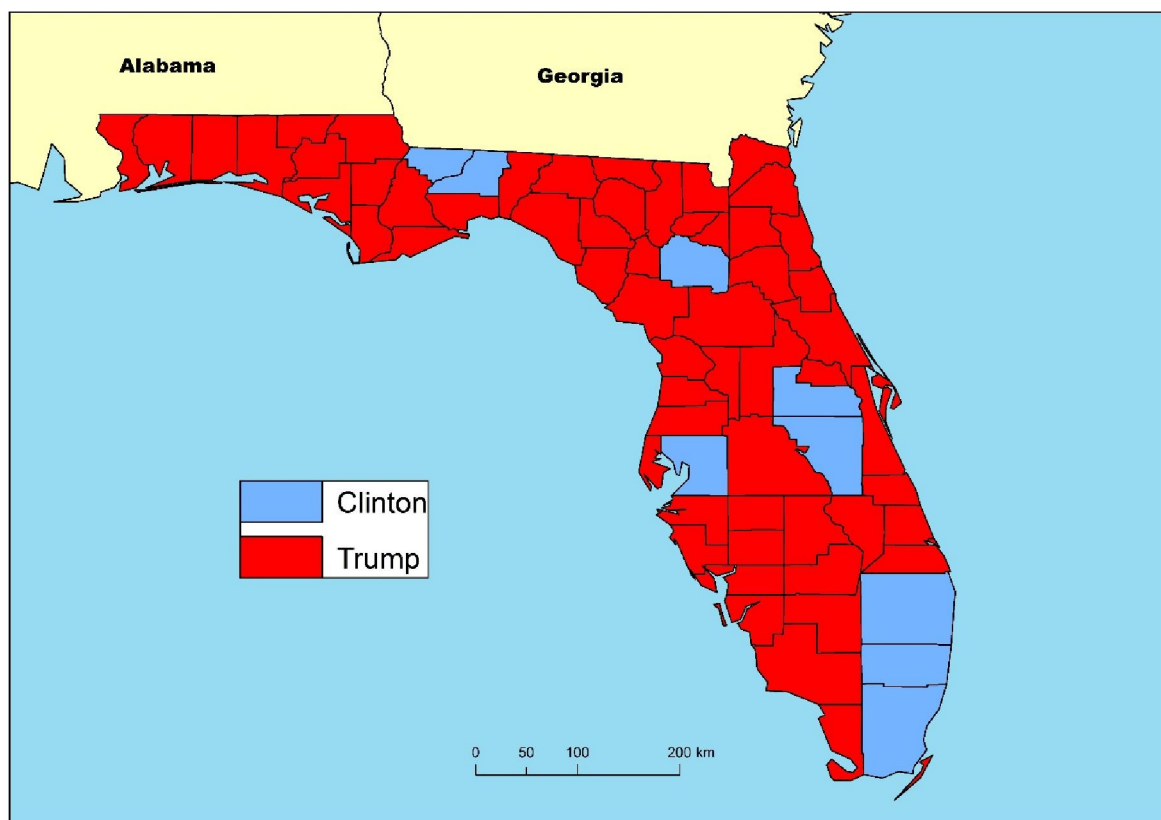
Sl. 12. Udio Hispanoamerikanaca po okruzima Floride prema popisu stanovništva iz 2010. godine

Izvor: *US Census*, 2010

Sl. 13. Broj stanovnika Floride po okruzima prema popisu stanovništva iz 2010. godine

Izvor: *US Census*, 2010

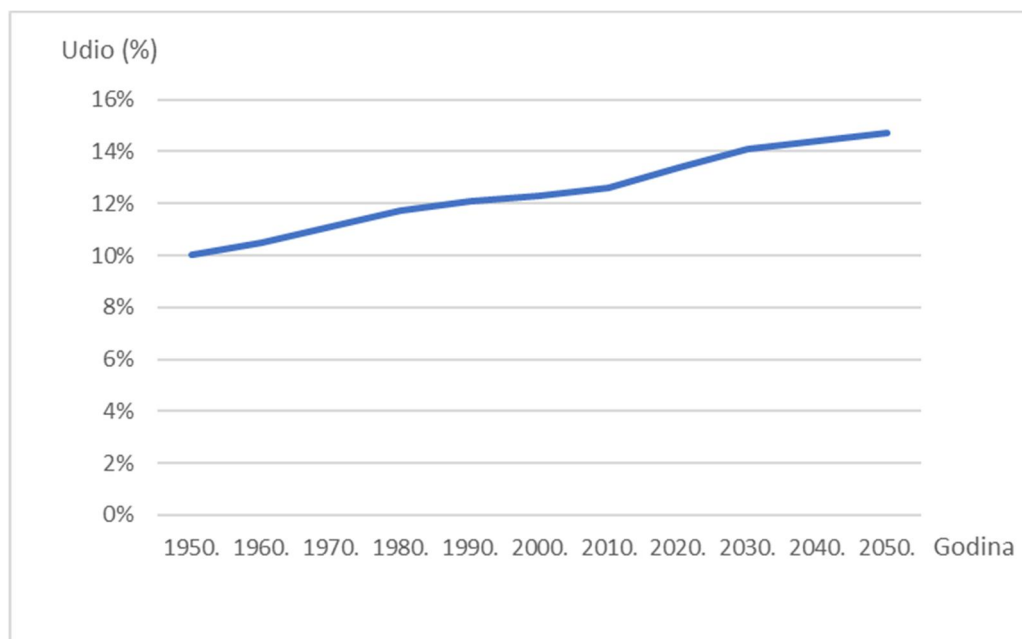
Sl. 14. Izborne preferencije građana Floride po okruzima 2016. godine

Izvor: Politico, 2016

Ipak, demografski potencijal Hispanoamerikanaca trenutno treba uzeti s rezervom. Razlog leži u tome da manji broj Hispanoamerikanaca ima ispunjene uvjete za glasanje. Primjerice, u Texasu od 10,4 milijuna Hispanoamerikanaca samo ih 4,8 milijuna može glasati (Lopez i Stepler, 2016). Više od polovice ih ne može glasati jer među Hispanoamerikancima ima mnogo onih kojih nemaju američko državljanstvo, a također ima mnogo maloljetnika (Ratcliffe, 2017). Problem leži i u tome što mnogi Hispanoamerikanci ispodprosječno obrazovani te zarađuju manje od američkog prosjeka (Lopez i Stepler, 2016). Takva obrazovna i ekonomska struktura može izazvati manjak interesa ili nerazumijevanje izbornih procesa, pa samim time i manji odaziv na izborima (Morrow, 2015). Prema stanju iz 2012. godine, Hispanoamerikanci su činili 17,2 % populacije SAD-a, 10,8 % registriranih birača, ali samo 8,4 % svih glasača (Lopez i Gonzalez-Barrera, 2013).

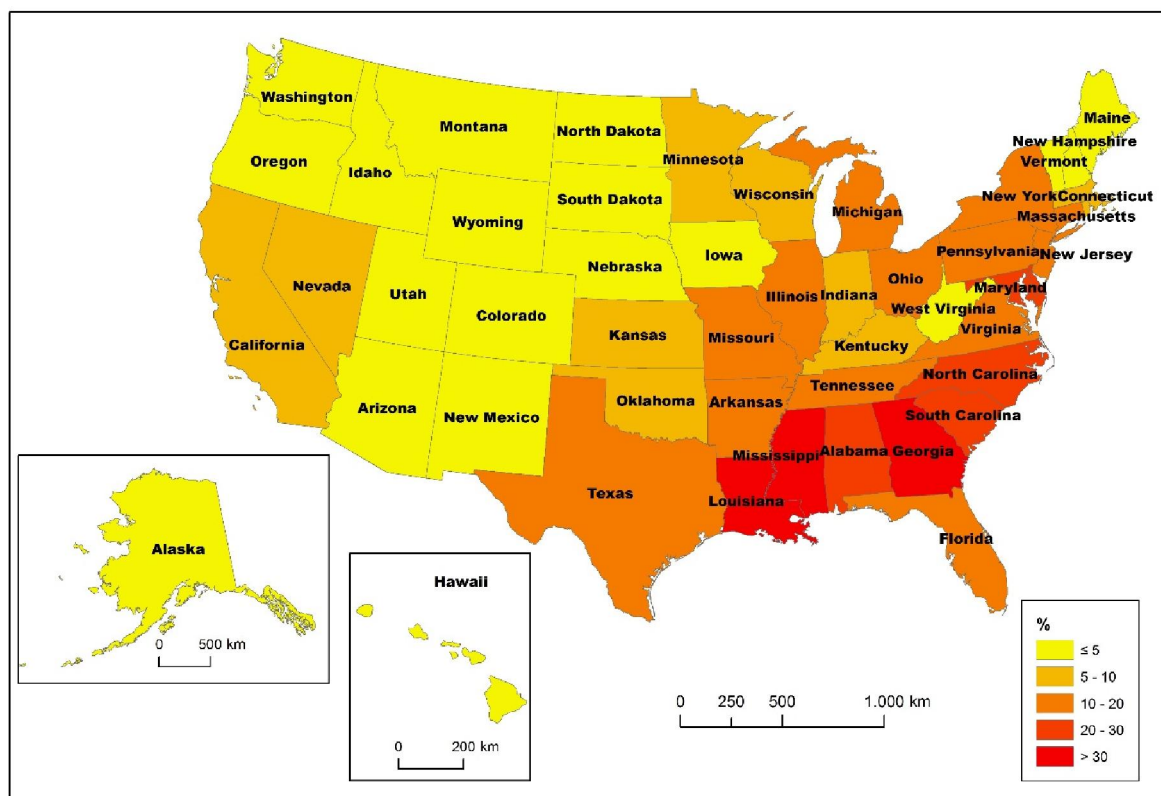
3.1.3. Utjecaj rasne strukture: Afroamerikanci

Afroamerikanci su krajem 19. stoljeća počeli napuštati svoja tradicionalna područja naseljavanja u južnim dijelovima SAD-a te se počeli seliti prema sjeveru. Taj je trend trajao sve do 1970-tih, kada dolazi da promjene trenda pa se više Afroamerikanaca seli prema jugu (Brunner, 2005). Bez obzira na velike povijesne migracije prema sjeveru i istoku SAD-a, Afroamerikanci su najviše prostorno koncentrirani na jugoistoku SAD-a (Louisiana, Alabama, Mississippi, Georgia). Prema zadnjem popisu iz 2010. godine zastupljeni s 12,6 % u ukupnoj populaciji (tab. 8) . Za razliku od Hispanoamerikanaca čiji će se broj do 2050. značajno povećati, iste će godine udio Afroamerikanaca biti 14,4 %. Takav minimalan rast udjela (sl. 15) Afroamerikanaca ne pruža veći izborni potencijal ove populacije, ako se promatra SAD kao cjelina.

Sl. 15. Kretanje udjela Afroamerikanaca u SAD-u od 1950. do 2050. godine

Izvor: *US Census Bureau, 2009*

Sl. 16. Prostorna distribucija Afroamerikanaca u SAD-u 2010. godine

Izvor: *US Census*, 2010

Afroamerikanci su najviše koncentrirani na američkom Jugu gdje su u nekim saveznm državama zastupljena s udjelom većim od 30 % (sl. 16). Otkako su dobili pravo glasa sredinom 20. stoljeća, Afroamerikanci utječu na rezultate izbora na Jugu kao i u gusto naseljenim područjima na sjeveru SAD-a. Nedavni fenomen da se Afroamerikanci iz srednje klase vraćaju na Jug može uzrokovati promjene u rezultatima izbora s obzirom na to da Afroamerikanci uglavnom glasaju za Demokrate (Frey, 2008). Za razliku od država na sjeveru SAD-a, u jugoistočnim državama poput Alabame žive prvenstveno u ruralnim dijelovima (sl. 17; sl. 18), a na karti (sl. 19) kojom se prikazuju rezultati predsjedničkih izbora iz 2008. godine na prostoru Alabame, vidi se da su okruzi u kojima je Obama dobio većinu glasova identični s okruzima u kojima Afroamerikanci čine većinski dio populacije. No, zašto Afroamerikanci glasaju prvenstveno za Demokrate? Dawson (1995) smatra da Afroamerikanci političke procese promatraju mehanizmom koji bi štitio interese njihove rase i smatraju da su Demokrati najbolja opcija za obranu njihovih interesa, neovisno o izbornim programima ostalih kandidata. Mnogi će Afroamerikanci podržati demokratske kandidate iako su mnogi od njih vrlo konzervativni (tab. 8). Prema istraživanju *American National Election Studies* (2012), 90 % Afroamerikanaca

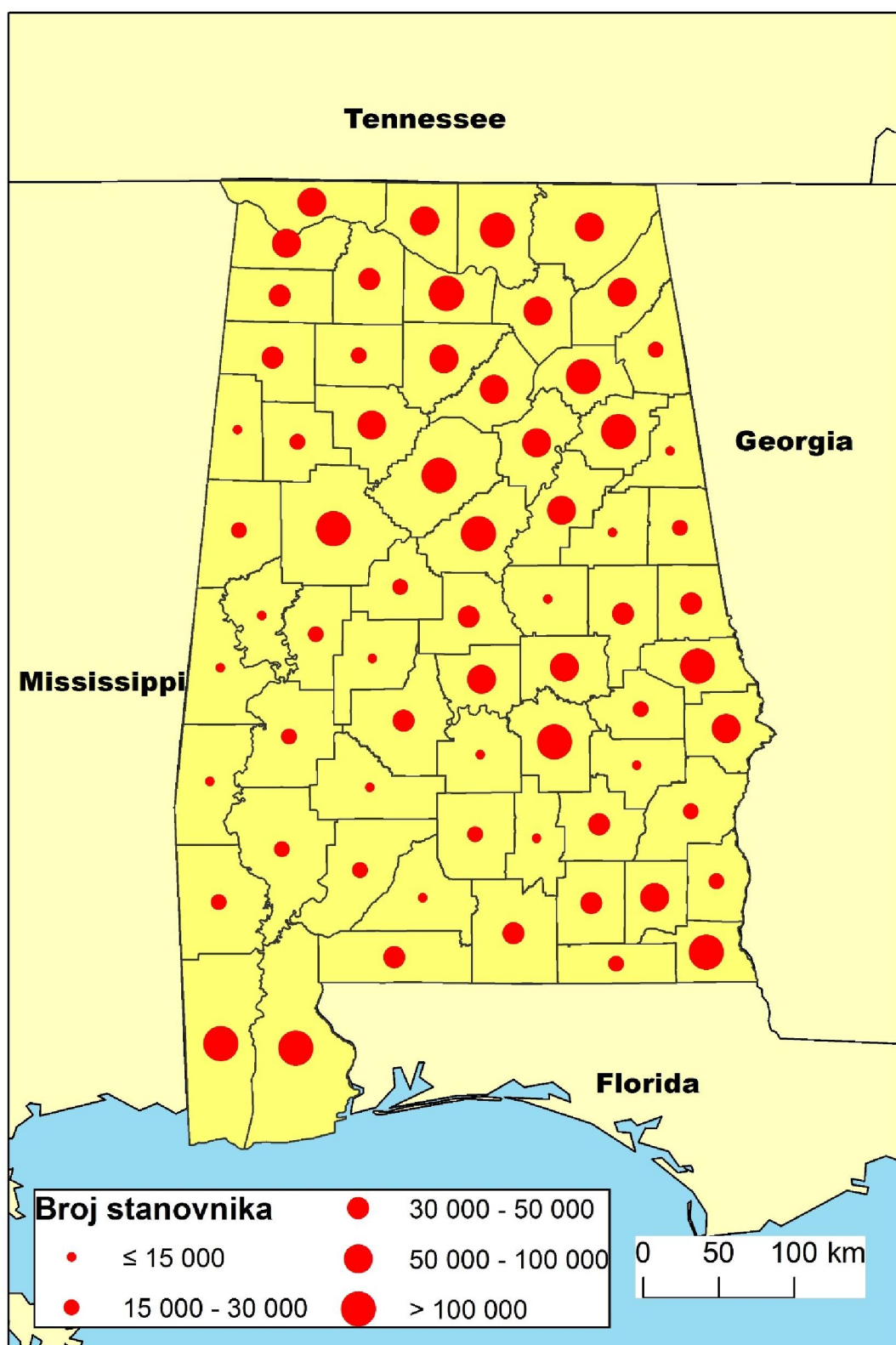
općenito simpatizira Demokratsku stranku, a čak 55 % Afroamerikanaca izrazito podržava Demokrate. Samo 39 % bijelaca podržava Demokrate, a samo ih 11 % izrazito podržava. Ipak, samo se 47 % Afroamerikanaca smatra liberalnim osobama, a čak 45 % konzervativnima. Za razliku od službenih stavova Demokrata u kojima se progresivno gleda na pravo na pobačaj i na istospolne brakove, Afroamerikanci uglavnom imaju oprečne stavove (Jackson, 2013). Sve to ukazuje da ideologija nema prevelikog značenja kod političkih preferencija Afroamerikanaca.

Tab. 8. Izborne preferencije Afroamerikanaca od 2004. godine do 2016. godine

Godina izbora	Demokratski kandidat (%)	Republikanski kandidat (%)
2004.	88	11
2008.	95	4
2012.	93	6
2016.	89	8

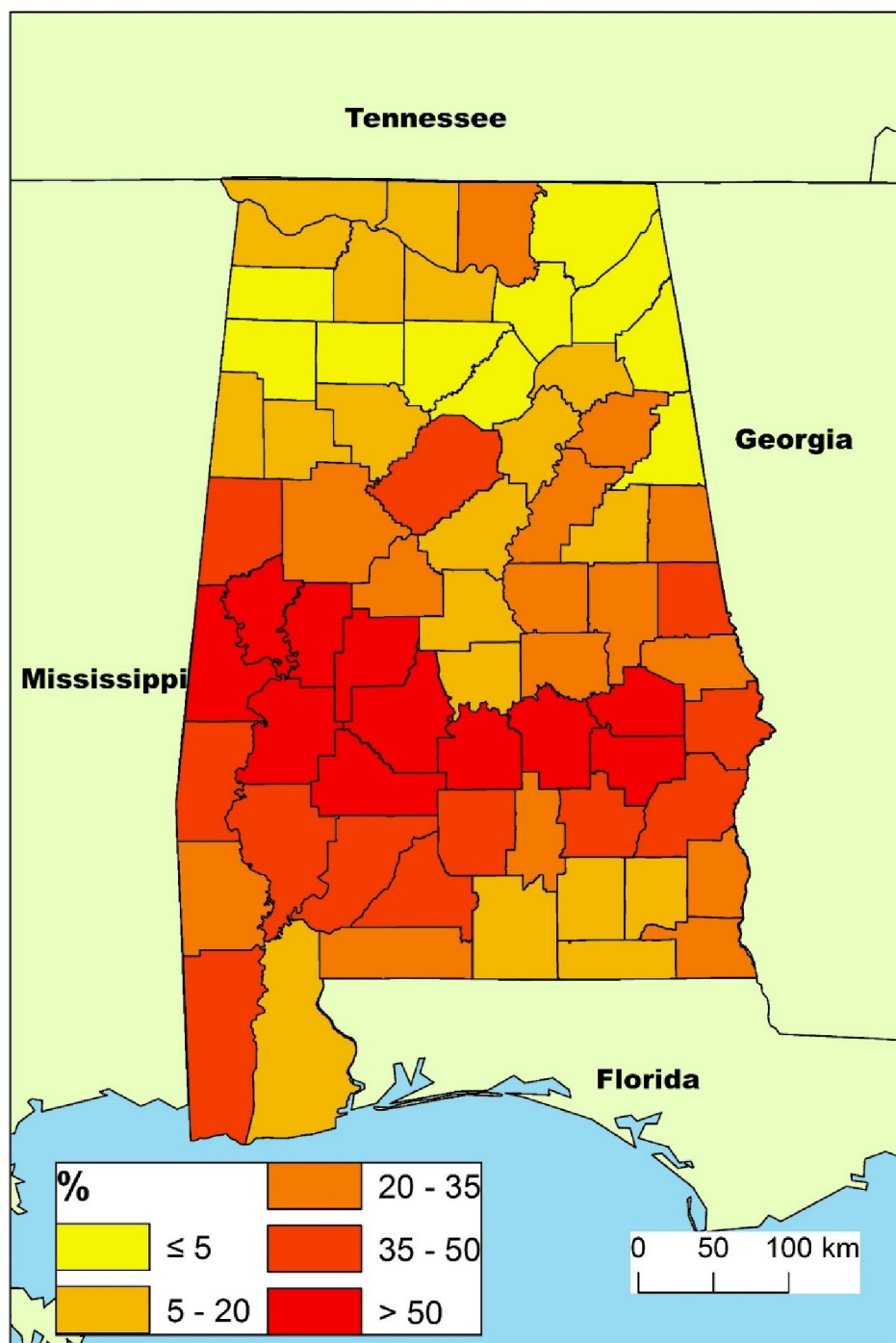
Izvor: Roper Center, Cornel University, 2004 - 2016

Ipak, simpatiziranje Demokratske stranke ne znači da će glasovi Afroamerikanaca u područjima gdje je njihov broj značajan donijeti sigurnu premoć Demokratima. Primjerice, u Missisippiju Afroamerikanci čine 37,3 % populacije, a posljednji je put demokratski predsjednički kandidat u Missisippiju pobijedio 1976. godine. Ipak, demografski trendovi povećavaju važnost glasova Afroamerikanaca. Prema projekcijama *Mississippi Institutions of Higher Learning* (2012), udio bijelaca u Missisippiju će se u razdoblju od 2015. pa do 2025. smanjiti s 58,2 % na 56,3 %. Udio ostalih rasnih skupina će se povećati s 41,8 % na 43,7 %. Prema projekcijama Vlade u Louisiani (2009), u toj će se državi udio Afroamerikanaca povećati u razdoblju 2010.-2030. s 32,4 % na 34,2 %. Ipak, to povećanje udjela nije toliko značajno da bi se sa sigurnošću moglo reći da će na jugoistoku SAD-a u sljedećih 20 ili 30 godina demokratski kandidat dobivati većinu glasova. Izuzetak mogu biti Missisippi ili Georgia u kojoj će se u razdoblju 2010-2050. za nekoliko postotaka smanjiti udio Afroamerikanaca, uz istovremeni pad od desetak posto udjela bijele populacije, zbog značajnog povećanja udjela Hispanoamerikanaca (Datar, 2017).

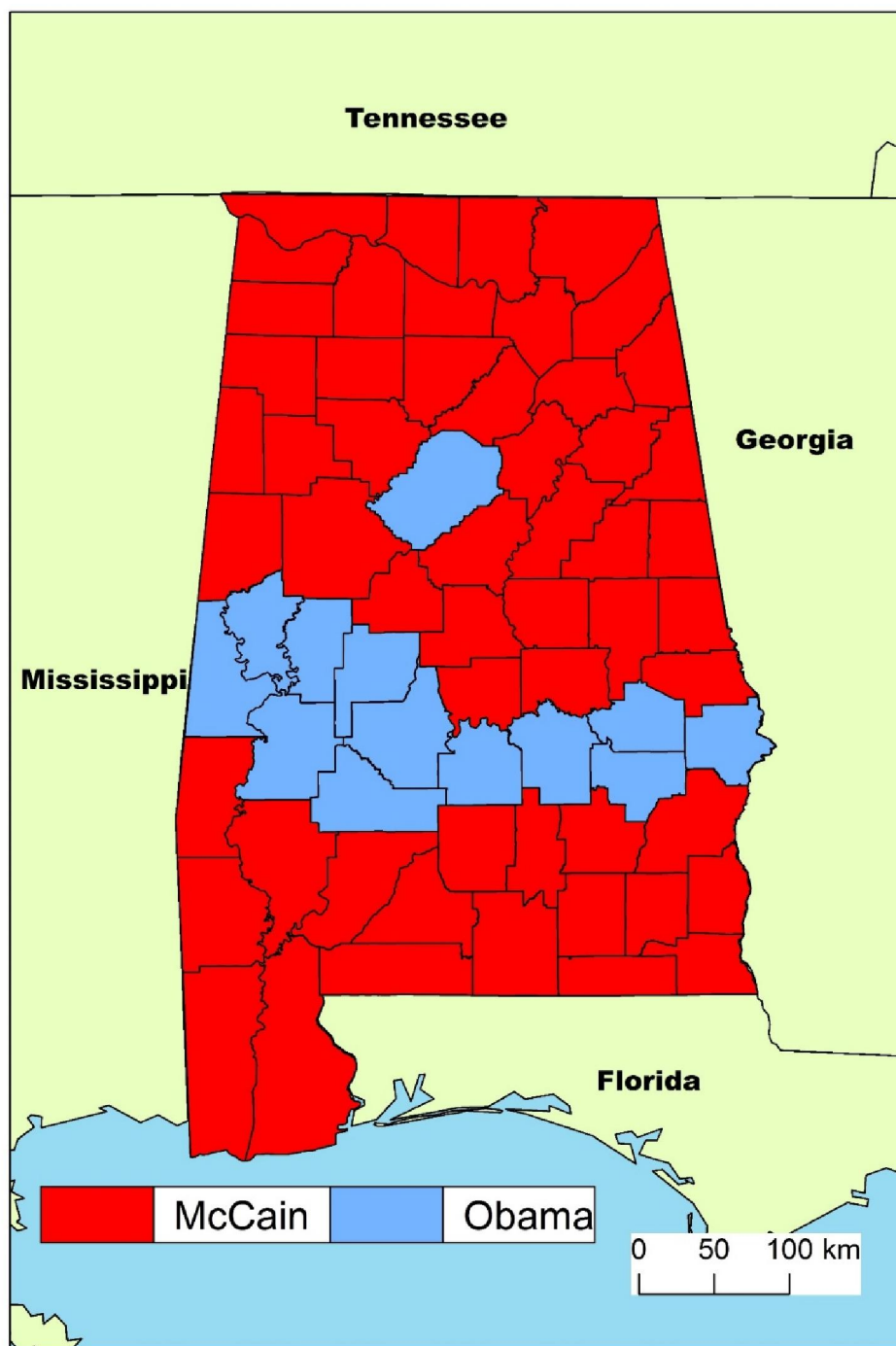
Sl. 17. Broj stanovnika Alabame po okruzima prema popisu stanovništva iz 2010. godine

Izvor: *US Census*, 2010

Sl. 18. Udio Afroamerikanaca po okruzima Alabame prema popisu stanovništva iz 2010. godine

Izvor: *US Census*, 2010

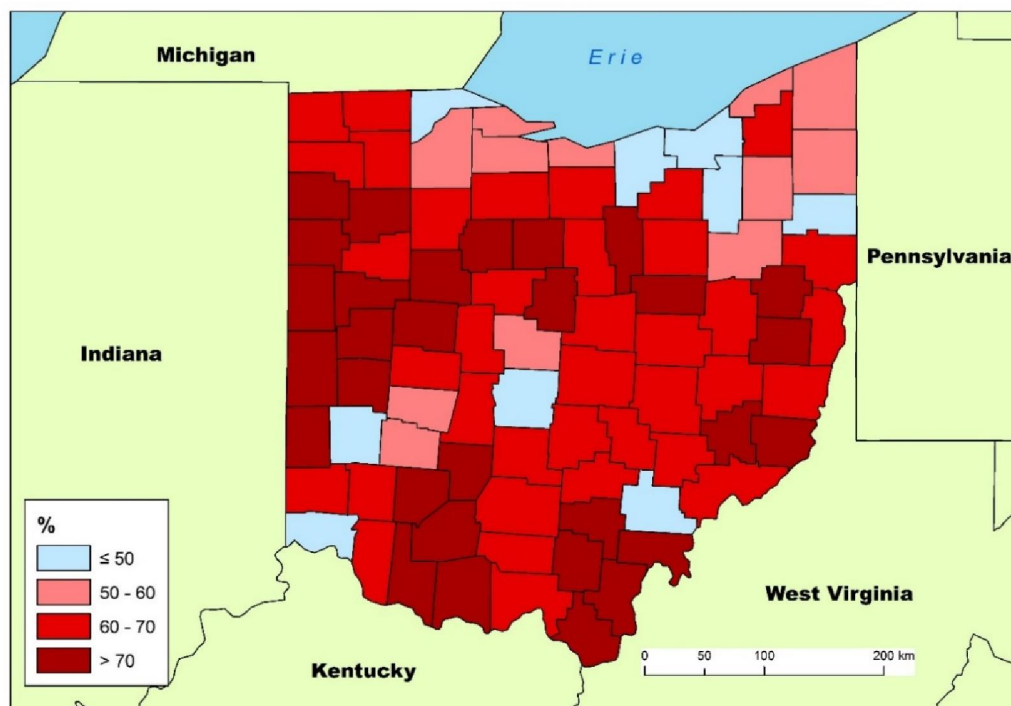

Sl. 19. Izborne preferencije građana Alabame po okruzima na izborima 2008. godine

Izvor: *Politico*, 2008

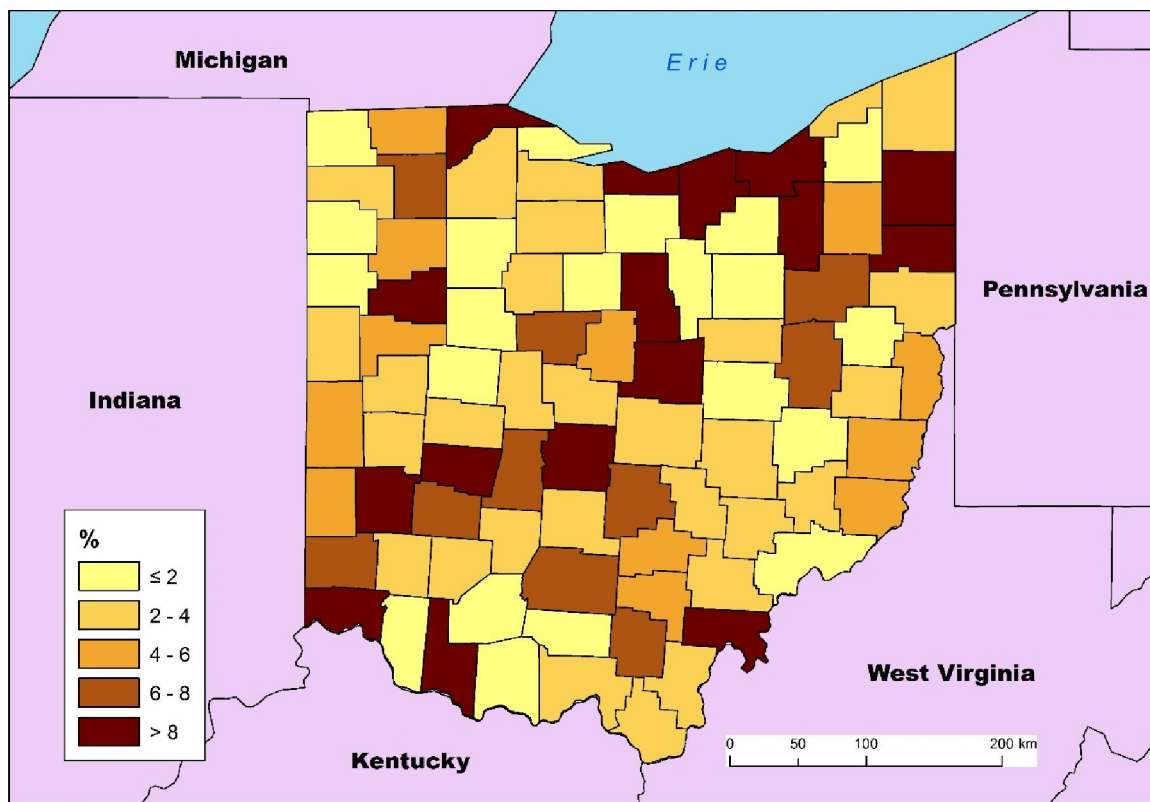
Afroamerička populacija također je koncentrirana i na Srednjem Zapadu. Geografska distribucija Afroamerikanaca u državi Ohio razlikuje se od primjera s američkog Juga. Afroamerikanci na Srednjem Zapadu većinom žive u gusto naseljenim područjima. Donald

Trump je na prošlim izborima pobijedio u većini okruga države Ohio (sl. 20), ali je izgubio ili dobio manju podršku u okruzima s većim udjelom Afroamerikanaca (sl. 21) i u okruzima s većim brojem stanovnika (sl. 22). Okruzi u kojima živi veći broj Afroamerikanaca ujedno su i okruzi s većim brojem stanovnika. No, koliko su Afroamerikanci aktivni u aspektu izlaska na izbore s obzirom na njihovu demografsku i ekonomsku strukturu? Dob birača ima izraziti utjecaj na političku participaciju: što je osoba starija, postoje veće šanse da će glasati, a u tom segmentu Afroamerikanci se ne razlikuju od općih trendova u Americi (Gimpel i dr., 2004; Burr i dr., 2002). Stariji glasači u SAD-u vrlo su konzervativni i naklonjeni Republikancima (Lau i Redlawski, 2008), ali su kod Afroamerikanaca stariji ljudi više naklonjeni Demokratima (Jackson, 2013). Luks i Elms (2005) zaključuju da su mlađi Afroamerikanci manje vezani za Demokratsku stranku, a takav zaključak postavlja pitanje kakve će biti njihove preferencije u budućnosti. Prema Jacksonu (2013), Afroamerikanci s ispodprosječnim primanjima neće u velikom broju izaći na izbore, a nije izražena razlika u izlasku srednje klase i Afroamerikanaca s visokim dohotkom. Osim toga, Afroamerikanke će češće glasati za kandidate Demokratske stranke, za razliku od muških pripadnika svoje rase (Philpot i Walton, 2007; Kam i dr., 2008; Allison, 2011).

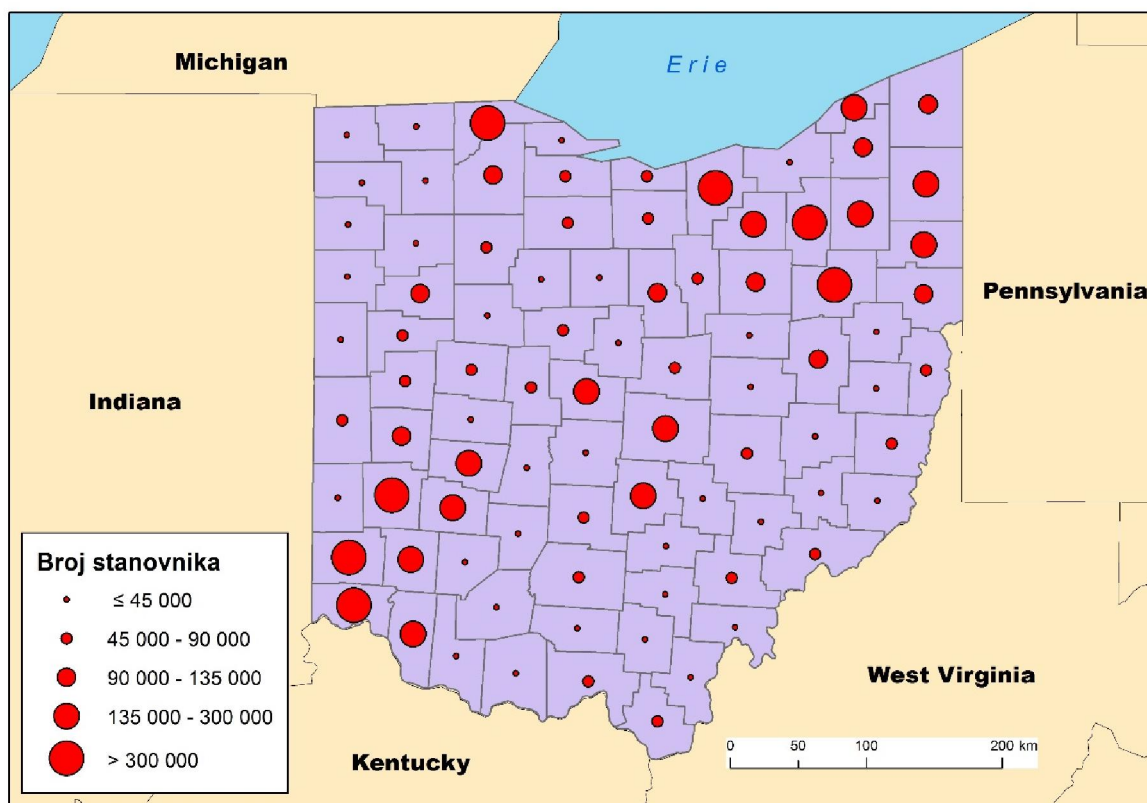
Sl. 20. Prikaz udjela podrške po okruzima koju je Donald Trump dobio u državi Ohio na izborima 2016. godine

Izvor: *Politico*, 2016

Sl. 21. Udio Afroamerikanaca po okruzima države Ohio prema popisu stanovništva iz 2010. godine

Izvor: *US Census*, 2010

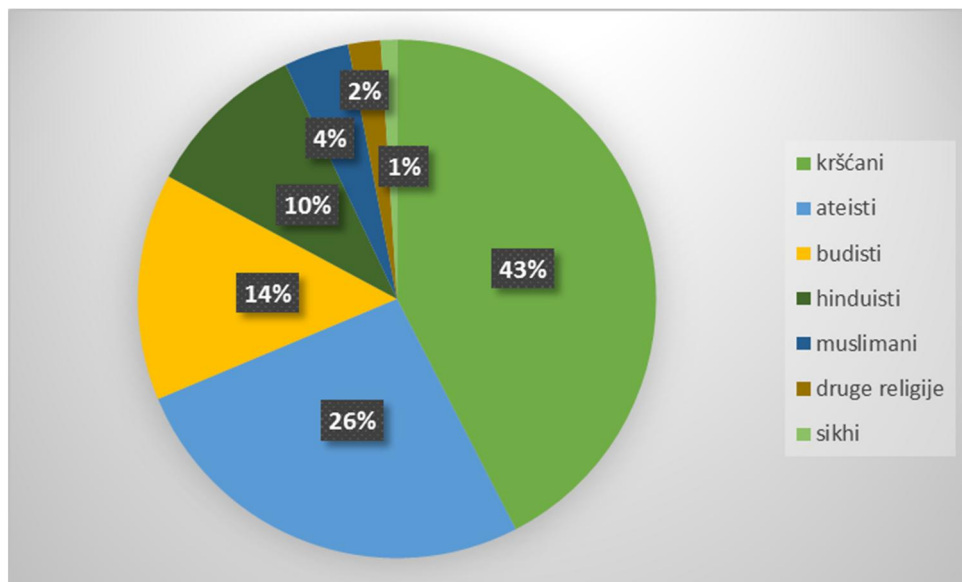
Sl. 22. Prikaz broja stanovnika države Ohio po okruzima prema popisu stanovništva iz 2010. godine

Izvor: *US Census*, 2010

3.1.4. Utjecaj rasne strukture: Amerikanci azijskog podrijetla

Amerikanci azijskog podrijetla vrlo su heterogena skupina te ih prema popisu stanovništva iz 2010. godine u SAD-u živi oko 17,3 milijuna, što čini 5,6 % ukupne populacije. Azijski Amerikanci se prema podrijetlu mogu podijeliti na tri skupine: Istočnoazijski Amerikanci (uključuju kineske, japanske, korejske, mongolijske, tajvanske i tibetanske Amerikance), Južno azijski Amerikanci (uključuju bangladeške, butanske, indijske, nepalske, pakistanske i šrilankanske Amerikance), Jugoistočnoazijski Amerikanci (uključuju burmanske, filipinske, hmong, indonezijske, laoške, malezijske, singapurske, tajlandske i vijetnamske Amerikance). Azijski Amerikanci u odnosu na ostale rasne skupine poput Hispanoamerikanaca ili Afroamerikanaca ne govore zajedničkim jezikom. Azijski Amerikanci imaju različito kulturno naslijeđe i različito etničko podrijetlo. *Pew Research Center* (2012) istražio je

religijsku pripadnost Azijskih Amerikanaca (sl. 23), a rezultati pokazuju religijsku heterogenost Azijskih Amerikanaca:

Sl. 23. Religijska struktura Azijskih Amerikanaca 2012. godine

Izvor: Pew Research Center, 2012

Čak 42% Azijskih Amerikanaca kršćanske je vjere, što ukazuje na njihovu integriranost u američko društvo. Azijskoamerička populacija vrlo je urbanizirana i čak tri četvrtine ove populacije živi u metropolitanskim područjima (Lott, 2004). Države u kojima su Azijski Amerikanci najbrojniji su Kalifornija, New York, Texas, New Jersey i Havaji. Već je istaknuto da su Azijski Amerikanci heterogena skupina, što upućuje da im prostorna distribucija nije jednolika, odnosno prostornu distribuciju svake etničke skupine treba promatrati zasebno. Prema Američkom zavodu za statistiku (2010), 71 % američkih Japanaca, 66 % Filipinaca, 49 % Kineza i Vijetnamaca žive na Zapadu. Indijci su ravnomjerno raspoređeni po cijelom SAD-u, a najviše ih ima na Sjeveroistoku zemlje (29,8 %). Kalifornija je država u kojoj živi najviše Azijskih Amerikanaca, odnosno u toj saveznoj državi živi najviše pripadnika svih prethodno navedenih etničkih skupina. Između 2000. i 2010. godine, azijsko-američka populacija se povećala s 10,2 milijuna na 14,7 milijuna. Njihova se populacija na Floridi povećala za 71 % u navedenom razdoblju, dok je na nacionalnoj razini njihovo povećanje bilo 43 %. Azijski Amerikanci imaju tendenciju prostornog koncentriranja u određenim okruzima i to svaka

etnička skupina posebno. Tako su primjerice na Floridi u okrugu Duval koncentrirani Filipinci, u Orangu Vijetnamci, u Browardu Indijci, a u Miami-Dadeu Kinezi.

Bitno je istaknuti da 47 % azijskih Amerikanaca ne podržava niti jednu političku stranku, iako uglavnom glasaju za kandidate Demokratske stranke (tab. 9).

Tab. 9. Izborne preferencije azijskih Amerikanaca od 2004. godine do 2016. godine

Godina izbora	Demokratski kandidat (%)	Republikanski kandidat (%)
2004.	56	43
2008.	62	35
2012.	73	26
2016.	65	27

Izvor: Roper Center, Cornel University, 2004 - 2016

U prošlom su stoljeću trendovi bili drugačiji, pa je 1992. godine Republikanac Bush (stariji) osvojio 55 % glasova Azijskih Amerikanaca. Još je u 1980-tim godina prošloga stoljeća Ronald Reagan uživao podršku američkih Vijetnamaca zbog svojih antikomunističkih stavova. Američki su Vijetnamci uglavnom politički emigrirali u SAD nakon što su vlast u Vijetnamu preuzeli komunisti, pa je očekivana njihova podrška Republikancima koji su uvijek imali vrlo izražene antikomunističke stavove. Trend se s vremenom mijenjao, pa je 2012. čak 61 % Vijetnamaca glasalo za Obamu. Azijski su Amerikanci među imućnijim i bolje educiranim američkim građanima. Prosječni godišnji dohodak domaćinstava u SAD-u je oko 50 tisuća dolara, dok je kod građana azijskog podrijetla ta brojka oko 66 tisuća. Čak 49 % Azijskih Amerikanaca ima fakultetsku diplomu, dok je američki prosjek 28 % (Huang, 2017). Nadalje, ako promatramo razlike među etničkim skupinama, američki Indijci i Kinezi zarađuju više od Vijetnamaca i Korejaca. Azijski Amerikanci, iako su općenito imućniji, nemaju izražen trend glasanja za Republikance, s obzirom da imućniji građani SAD-a češće glasaju za republikanske kandidate. Jedan od razloga može biti povećana stopa imigracije i promjena percepcije izbornih kandidata kod Azijskih Amerikanaca, jer novije generacije nemaju nužno iste preferencije i razmišljanja kao starije. Osim toga, na zadnjim izborima, Trump je izazvao bojazan kod brojnih Azijskih Amerikanaca (zbog svojih antiimigrantskih stavova), ali ni Hillary Clinton nije podržao značajan broj navedenih glasača. Ekonomska problematika i zapošljavanje najvažnije su političke teme za azijsko-američku zajednicu, dok su ostale teme poput rasnih problema, obrazovanja, imigracije, terorizma manje važne (Huang, 2017). Ne treba zanemariti značaj antiimigracijske retorike na političke preferencije Azijskih Amerikanaca. Čak 40 % Azijskih Amerikanaca ne bi glasalo za kandidata koji ima antiimigracijske stavove, a da se pri tome u

ostalim stavovima slažu. Kod Korejanaca je taj udio i veći (50 %), kao i kod mladih ljudi (51 %). Ujedno, Azijski Amerikanci mlađi od 40 godina većinom ne glasaju za Republikance, ali ni Obama 2012. godine nije dobio snažnu podršku azijskih Amerikanaca iz južnih država kao što je to bilo na Sjeveroistoku. Od svih azijskih etničkih skupina u SAD-u, Kinezi u najvećem postotku nemaju mišljenje i stavove o predsjedničkim kandidatima, uključujući i kandidate s prethodnih izbora. Ova se populacija najmanje osjeća pogođenom antiimigracijskom retorikom, što ne bi trebalo biti neobično s obzirom da su brojni američki Kinezi emigrirali iz države u kojoj građani nisu uključeni u politička zbivanja kao u SAD-u, odnosno nisu naviknuti da budu aktivni kod političkih izbora i informirani o političkim aktivnostima. Navedene činjenice su vrlo važne jer su Kinezi najbrojnija skupina među Azijskim Amerikancima i njihove političke preferencije i (ne)aktivnost imaju utjecaj na izborne rezultate. Jedina etnička skupina uz Vijetnamce kod kojih Republikanci dobivaju značajnu podršku su Filipinci. Ipak, Azijski Amerikanci vrlo su pasivni i imaju vrlo nisku stopu glasačke registracije, kao i nisku stopu izlaska na izbore (Holt, 2016)

3.2. Utjecaj spolno-dobne strukture

Glasači na izborima imaju određenu tendenciju glasanja za kandidate koji su im bliski prema dobi (Caprara i dr., 2007; Webster i Pierce, 2017), što treba uzeti u izbornim kampanjama kandidata. Mlađi Amerikanci često ne koriste svoje glasačko pravo što pokazuje i File (2013) u izvješću za Američki zavod za statistiku. Prema tom izvješću, 2012. godine mlađi birači (18-29 godina starosti) činili su 21,2 % registriranih birača te samo 15,4 % birača koji su izašli na izbore. Kod ostalih dobnih kategorija nije bilo takve neujednačenosti. Mlađa populacije imala je izlaznost od 17,1 % 2008. godine od ukupnog broja onih koji su izašli na izbore, što je bio najviši udio izlaznosti mladih. Od 1996. godine, udio mladih birača konstantno se povećavao do 2008. godine, kada je bio na vrhuncu, a 2012. je uslijedio nagli pad. Za razliku od mladih birača, stariji Amerikanci (65+) imaju veći udio u glasačkoj strukturi od njihovog udjela u cjelokupnoj populaciji s pravom glasa. Koliki je nerazmjer između izlaznosti mlađe i starije populacije, pokazuje podatak da je 2012. godine u ukupnoj strukturi bilo 2 % više registriranih mladih birača od starijih, ali su stariji birači imali 6,9 % veću izlaznost od mladih birača.

Brojni su razlozi zašto su stariji građani izrazito aktivni u izlasku na izbore, a Binstock (2006) objašnjava pozadinu tog trenda. Prvenstveno, društveni status, spol, etničko podrijetlo,

razina obrazovanja, obiteljski status, politički stavovi, stranačka pripadnost, vjerska pripadnost i brojne druge karakteristike nisu iznenada postali identitet određene osobe kada uđe u stariju dob. Drugo, starija dob sama po sebi ne određuje karakteristike osoba. Treće, iako će se neki stariji glasači primarno identificirati kao osobe starije dobi, dob sama po sebi ne mora biti najvažniji faktor kod odlučivanja za kojeg kandidata glasati. Simon (1985) smatra da od veće važnosti mogu biti povezanost za određenu stranku, određene karakteristike kandidata, altruizam i razni drugi faktori koji privlače interes birača. Starije osobe imaju mnogo više toga za izgubiti jer izborom određenog kandidata mogu dobiti ili izgubiti određene beneficije, kao što su socijalna skrb ili visina mirovine (Binstock, 2006).

Učestalo se tijekom izbornih procesa javlja jaz između preferencija muškaraca s jedne strane i žena s druge. Žene su na izborima 2012. godine za 11 % više glasale za Obamu (tab. 10). Osim pri izboru političkih kandidata, rodni jaz se pojavljuje i kod podrške i identificiranja s određenim političkim strankama. Prema anketi iz 2014. godine (*ABC/Washington Post Poll*, 2014), žene za 9 % više simpatiziraju Demokratsku stranku, a i češće će pohvaliti rad predsjednika iz redova Demokrata. U provedenoj su anketi žene za 8 % zadovoljnije radom Baracka Obame.

Tab. 10. Izborne preferencije žena na predsjedničkim izborima od 2004. do 2016.

Godina izbora	Demokratski kandidat (%)	Republikanski kandidat (%)
2004.	51	48
2008.	56	43
2012.	55	44
2016.	54	41

Izvor: Roper Center, Cornell University, 2004 - 2016

Tab. 11. Izborne preferencije muškaraca na predsjedničkim izborima od 2004. do 2016.

Godina izbora	Demokratski kandidat (%)	Republikanski kandidat (%)
2004.	44	55
2008.	49	48
2012.	45	52
2016.	41	52

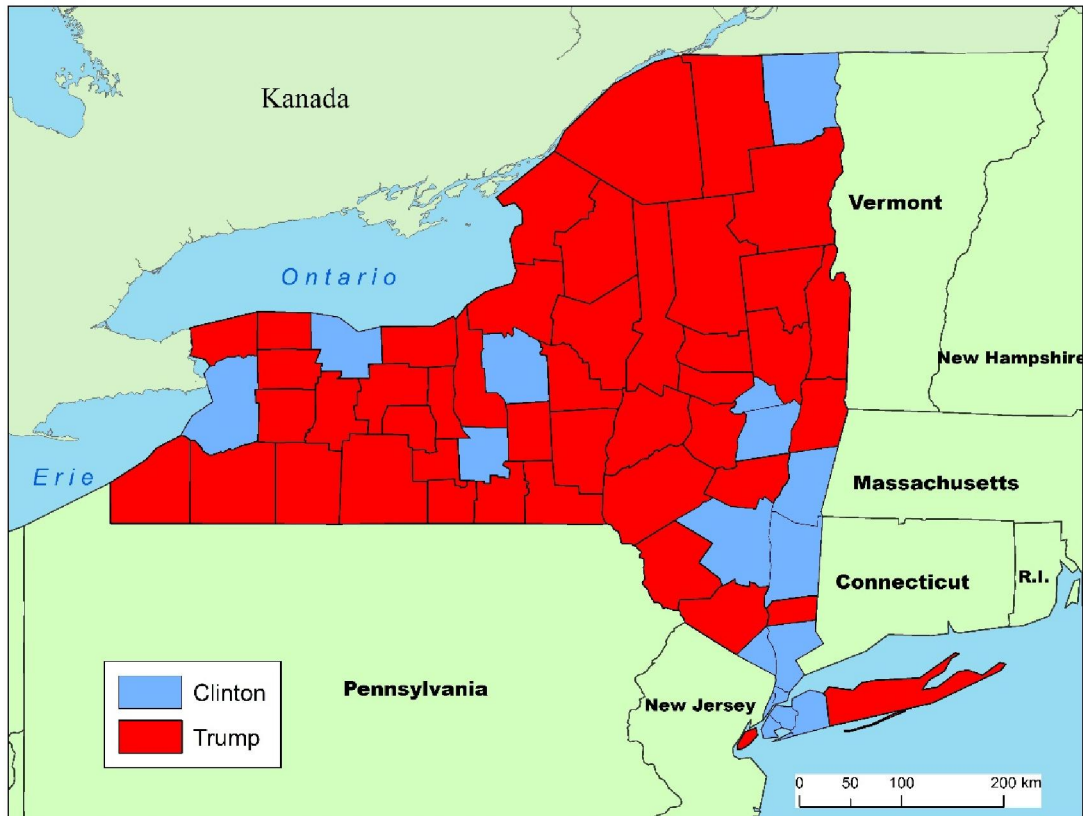
Izvor: Roper Center, Cornell University, 2004 - 2016

Osim što se razlikuju od muškaraca prema političkim preferencijama (tab. 11), žene od 1980. godine imaju višu stopu izlaska na izbore od muškaraca, pa je na izborima 2012. godine glasalo je 71,4 milijuna žena, dok je na istim izborima glasalo 61,6 milijuna muškaraca (Dittmar, 2015). Dolan (2008) zaključuje da su žene izrazito naklonjene ženskim kandidatima, ali da ta naklonost ide iznad zajedničkog spolnog identiteta i da su žene naklonjenije ženskim kandidatima Demokratske stranke, ali nemaju iste osjećaje za ženske republikanske kandidate. To se prvenstveno odnosi na niže instance vlasti. No, zašto postoji razlika između muških i ženskih izbornih preferencija? Razlog tomu je što žene imaju vlastite prioritete, određenu ulogu u obitelji, drugačiju ulogu na tržištu rada kao i ulogu u zajednicama pa imaju i vlastite poglede na njima važne teme poput reproduktivnih prava, obiteljske politike, zaštite okoliša, obrazovanja itd. (Dittmar, 2015). Ukoliko u budućnosti bude više ženskih kandidata na predsjedničkim izborima, ovi bi zaključci mogli imati važnost.

3.3. Faktor urbano-ruralne različitosti

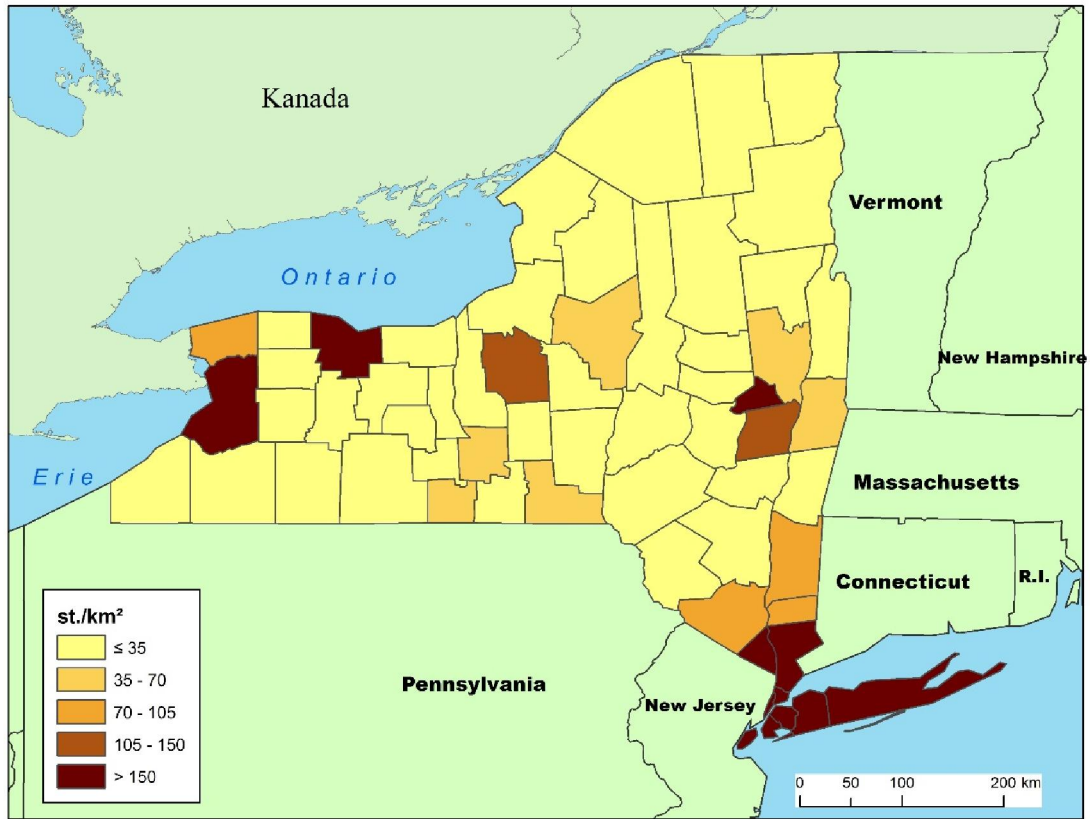
Političke preferencije stanovnika ruralnih područja razlikuju se od onih stanovnika urbanog prostora. Stanovnici velikih urbanih centara, odnosno gusto naseljenih okruga u većem se broju izjašnjavaju kao simpatizeri Demokratske stranke, većinom glasaju za demokratske predsjedničke kandidate te imaju liberalne stavove. Demokratski kandidati uživaju podršku i u predgrađima velikih gradova, kao i u jezgrama manjih metropolitanskih područja (Scala i Johnson, 2017). Izvan tih područja, podrška Demokratima opada, a raste podrška Republikancima, a dobar bi primjer bila država New York (sl. 24; sl. 25).. U samom gradu New York Demokrati uvjerljivo pobjeđuju (sl. 26), ali kad se pogleda ostatak države u kojem nema većih gradova, vidi se da u značajnoj većini okruga republikanski kandidati nadmašuju svoje protivnike iz Demokratske stranke. Političke preferencije građana New Yorka ne iznenađuju s obzirom na različitost rasnih i etničkih skupina u tom gradu. Hillary Clinton je na zadnjim izborima u državi New York osvojila 57,9 % glasova, a u gradu New York osvojila je 79 % glasova. Ne treba zanemariti činjenicu da stanovništvo grada New Yorka čini oko 40 % populacije cijele države New York. Stoga Republikanci redovito gube u državi New York Očigledno je da demokratski kandidati pobjeđuju u brojnim saveznom državama u kojima ima velikih urbanih centara. Iako veliki urbani centri Demokratima donose velik broj glasova, značaj ruralnih područja i manjih urbanih centara ne smije se zanemariti, a to pokazuju i rezultati zadnjih predsjedničkih izbora u kojima je Hillary Clinton izgubila ključne države poput

Floride, Michigana ili Pennsylvanije. Iako su mnogi prije izbora komentirali da će brzi rast populacije u urbanim sredinama donijeti Demokratima određenu prednost, zanemarila se važnost birača iz ruralnih krajeva .

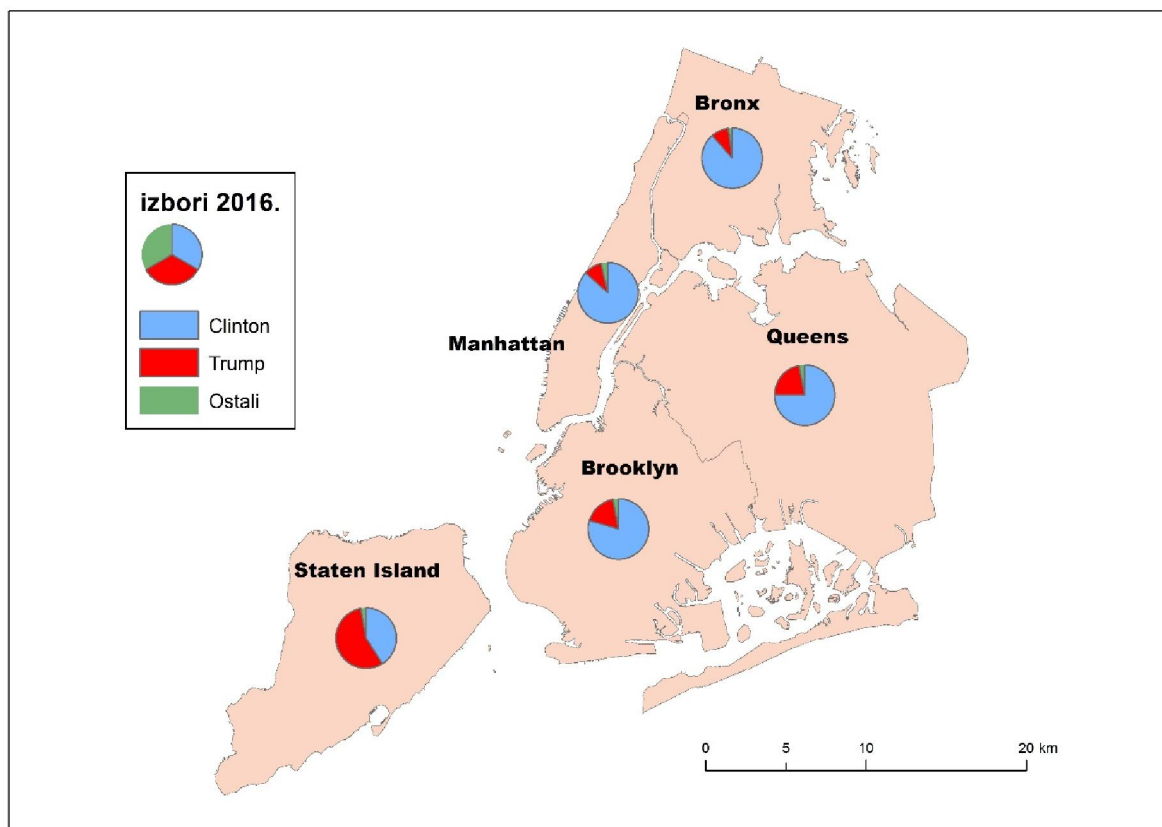
Sl. 24. Prikaz izbornih preferencija građana države New York na predsjedničkim izborima 2016. godine

Izvor: *Politico*, 2016

Sl. 25. Gustoća stanovništva države New York prema popisu stanovništva iz 2010. godine

Izvor: *US Census*, 2010

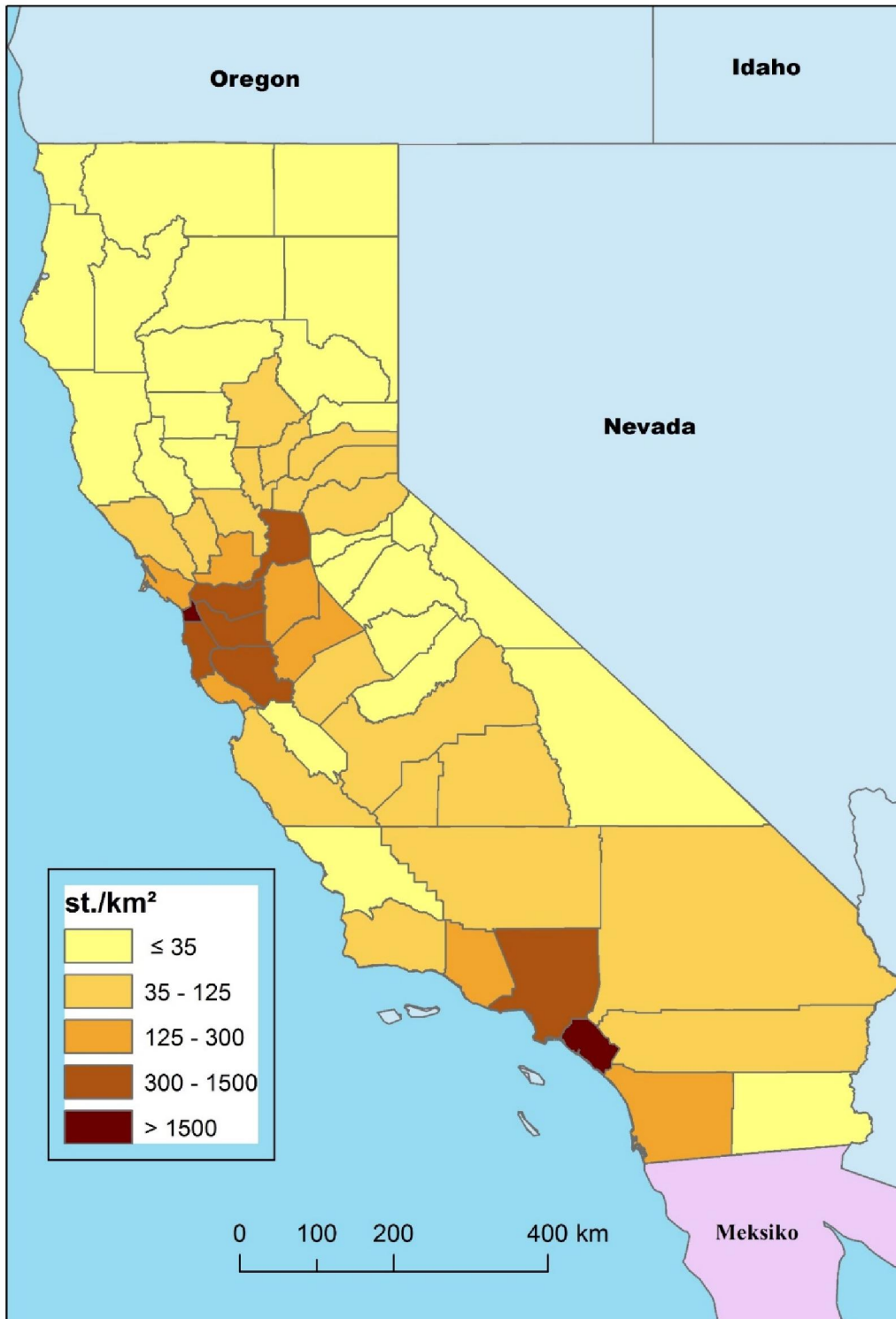

Sl. 26. Izborne preferencije građana grada New Yorka na predsjedničkim izborima 2016. godine

Izvor: *Politico*, 2016

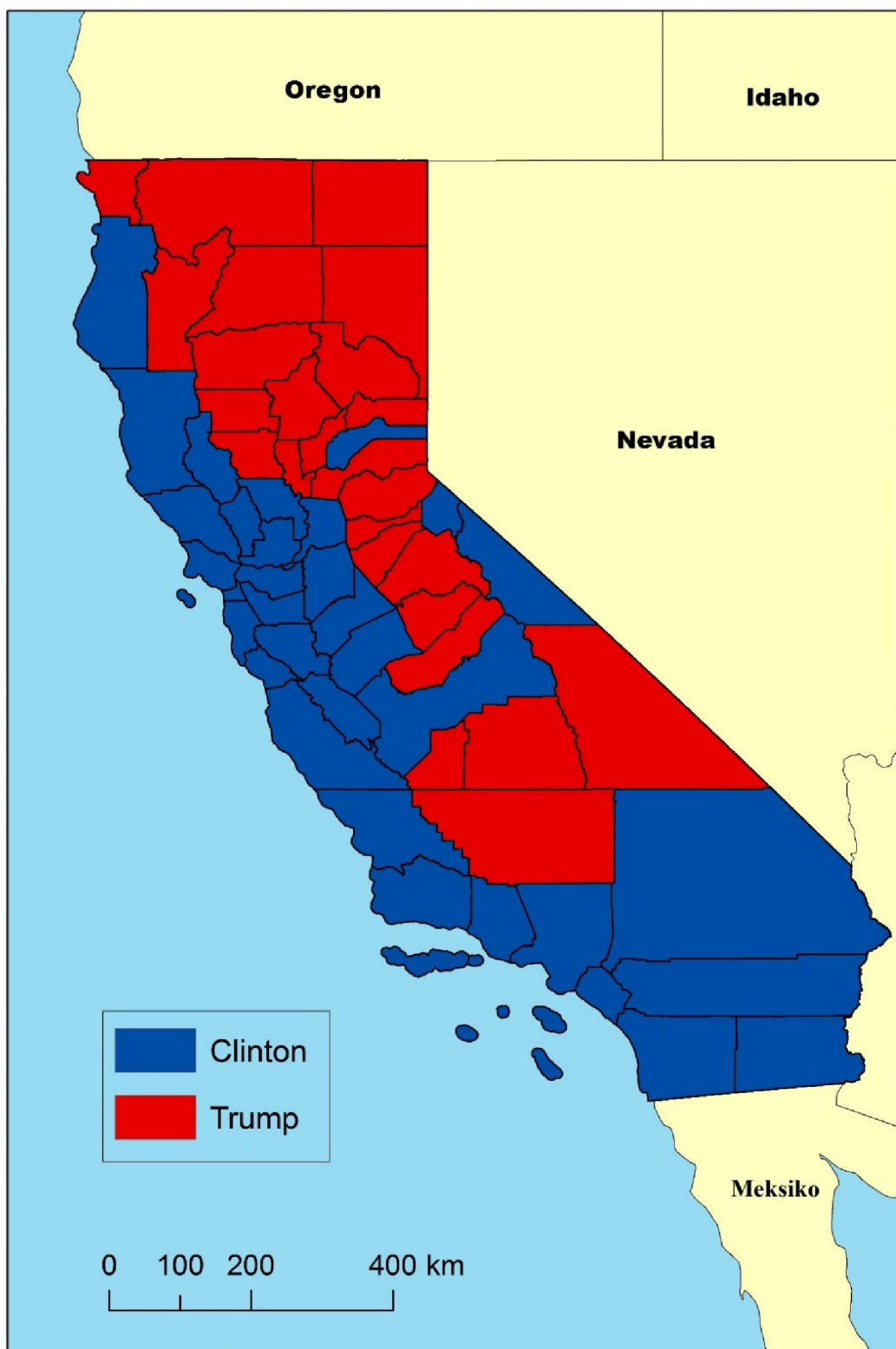
Istraživanje Blankenaua i Parkera (2015) pokazuje da je razlika između birača ruralnog i urbanog prostora vrlo važna pri određivanju političkih preferencija poput faktora kao što su spol ili dohodak. Razlika između ruralnog i urbanog prostora ostaje indikativna u domenama poput kontrole oružja, vjerske i seksualne edukacije u školama, socijalne pomoći, porezne politike. To su teme koje su povod čestih rasprava između Demokrata i Republikanaca jer se stanovnici ruralnih područja izrazito protive restrikcijama nošenja oružja i u tom se pogledu najviše razlikuju od stanovnika urbanih prostora. Prema istom istraživanju, vjerojatnost da se stanovnici ruralnih područja neće složiti sa vjerskim sadržajima u državnim školama je 1,5 puta manja od vjerojatnosti da će tako nešto podržati, ali će se u sličnom omjeru negativno izjasniti o uvođenju seksualne edukacije u škole. Također, stanovnici ruralnih područja preferiraju smanjenje troškova javne uprave i smanjenje socijalnih naknada, umjesto povećanja poreza. Gelman i dr. (2007) kažu da dohodak nije važan faktor pri gore navedenim stavovima, ali da je dohodak općenito važnije pitanje u područjima koja su naklonjena republikanskim kandidatima, a to su ruralna područja. Sve to ukazuje da ruralno i urbano stanovništvo ima

različite stavove koji generiraju različite političke preferencije. Kalifornija je najnaseljenija američka država i tradicionalno je naklonjena Demokratima na predsjedničkim izborima, a zadnji je put u Kaliforniji republikanski kandidat pobijedio na izborima 1988. godine. Na prošlim je izborima Hillary Clinton dobila 4 milijuna glasova više od Donalda Trumpa. Može se reći da je Clinton dobila ukupno veći broj glasova na nacionalnoj razini upravo zbog velike podrške koju je dobila u Kaliforniji. No, ta podrška demokratskim kandidatima nije ravnomjerno raspoređena (sl. 27). U sjevernim i središnjim okruzima Trump je dobio veći broj glasova od Clinton. Zamjetno je više glasova dobio u okruzima s manjom gustoćom stanovništva, dok je Clinton svoju rezultatsku prednost ostvarila u velikim gradovima na pacifičkoj obali (sl. 28). Slično kao i u državi New York, veliki gradovi poput Los Angelesa donijeli su značajnu prednost Demokratima. Budući rast gradova i urbanizacija svakako su potencijal Demokratske stranke na predsjedničkim izborima, pogotovo da i dalje pobjeđuju u državama u kojima dobivaju veću podršku od Republikanaca. Situacija u državama u kojima Republikanci pobjeđuju je nešto drugačija. Tamo je više ruralnog stanovništva, ali je to stanovništvo aktivnije što se tiče izlaska na izbore u odnosu na države poput Kalifornije (McKee, 2008).

Sl. 27. Gustoća stanovništva Kalifornije prema popisu stanovništva iz 2010. godine

Izvor: *US Census*, 2010

Sl. 28. Izborne preferencije građana Kalifornije na predsjedničkim izborima 2016. godine

Izvor: *Politico*, 2016

3.4. Utjecaj religijskih faktora

Religija je važan aspekt ljudskog društva. Ljudi unutar zajednice prihvaćaju religijske obrasce koji mogu imati utjecaja na njihove stavove, a samim time i na političke preferencije. Zbog američke tradicionalne povezanosti s religijom, razumljivo je da ni američka politika ni predsjednički kandidati ne mogu zanemariti religijski aspekt njihovih birača, stoga je važno ustanoviti poveznice između političkih preferencija i religijske pripadnosti. Amerikancima je religija vrlo važna te religijski stavovi i poruke izbornih kandidata mogu oblikovati stav i osjećaje birača prema njima. Guth i dr. (2006) analizirali su religijski aspekt predsjedničkih izbora iz 2004. godine te tumače da religiju treba shvaćati multidimenzionalno i da se na određena religijska vjerovanja veže i određena tradicija, a spoj religije i tradicije ima utjecaja na stranačku identifikaciju. Prema istome istraživanju, Republikanci na izborima ovise o evangeličkim protestantima, mormonima i konzervativcima iz svih religija. Demokrati pak dobivaju veću podršku religijskih manjina, ali izrazito ovise o sekularnim građanima i centristima iz različitih religija. Religijski stavovi utječu na političke rasprave u društvu, posebno ako se raspravlja o pitanju pobačaja, umjetnoj oplodnji, istospolnim brakovima, o ratnim operacijama, ali i o poreznoj politici, ekološkim pitanjima, socijalnoj i obiteljskoj politici (Guth, 2004)

Amerikancima je bitno i kojoj religiji pripadaju predsjednički kandidati. Više od 20 % Amerikanaca osjećalo bi se nelagodno ako bi im predsjednik bio član mormonske zajednice (Guth i Brandberry, 2013). To ni kandidatu Romneyu nije išlo u prilog na izborima 2012. godine. Također, Romney je Republikanac, a brojni glasači Republikanaca su evangelici koji ne gledaju naklono na mormonizam, ali su ipak većinom glasali za Romneya (Kaleem, 2012). Neslaganje u brojnim temama s Obamom i Demokratima ipak je kod njih naglašenije nego neslaganje s mormonizmom. Demokrati općenito nemaju značajnu podršku pripadnika dviju najvećih vjerskih zajednica u SAD-u. Podaci organizacije *Pew Research Center* (2016) pokazuju da Republikanci imaju uvjerljivo najveću podršku kod američkih protestanata, a da je na zadnjim izborima 2016. godine Clinton dobila najmanju podršku protestanata, promatrajući trendove od 2004. godine (tab. 12). Međutim, među katolicima Demokrati imaju veći podršku, podjednaku Republikancima, ali je primjetljivo da su bijeli katolici izrazito naklonjeni republikanskim kandidatima, dok su Hispanoamerikanci naklonjeni Demokratima.

Tab. 12. Izborne preferencije religijsko-vjerskih skupina od 2004. godine do 2016. godine u %

	2004.	2008.	2012.	2016.
	Kerry - Bush	Obama - McCain	Obama - Romney	Clinton - Trump
protestanti	40 - 59	45 - 54	42 - 57	39 - 58
katolici	47 - 52	54 - 45	50 - 48	45 - 52
bijeli katolici	43 - 56	47 - 52	40 - 59	37 - 60
hisp. katolici	65 - 33	72 - 26	75 - 21	67 - 26
Židovi	74 - 25	78 - 21	69 - 30	71 - 24
ostale vjere	74 - 23	73 - 22	74 - 23	62 - 29
ateisti/agnostici	67 - 31	75 - 23	70 - 26	68 - 26
evangelici	21 - 78	24 - 74	21 - 78	16 - 81

Izvor: *Pew Research Center*, 2016

Demokrati imaju progresivne stavove, ali istovremeno imaju veliku podršku hispanoameričke zajednice. Očigledno je da je struktura katoličkih birača heterogena i pripadnost katoličkoj vjeri ne pokazuje puno u kontekstu političkih preferencija. Sredinom 20. stoljeća Demokrati su imali veću podršku američkih katolika, a danas su njihove političke preferencije (pogotovo kod bijelaca) sve sličnije protestantima. Protestantsko biračko tijelo je slabije podijeljeno po društvenim razredima, ali je mnogo više podijeljeno po biblijskim vjerovanjima, dok je katoličko biračko tijelo puno više podijeljeno po društvenim razredima, ali je manje podijeljeno po biblijskim vjerovanjima. Hirschel i dr. (2012) smatraju da se na razlikama bazira pozicioniranje stranaka prema vjerskim skupinama. No, kakve preferencije imaju vjerske manjine? Židovi značajno podržavaju kandidate Demokratske stranke, a prema istraživanju *The Council of American-Islamic Relations* (2016), 72 % muslimana izjasnilo se da će glasati za Hillary Clinton (istraživanje je provedeno prije izbora), a samo se 4 % ispitanika izjasnilo da će glasati za Donalda Trampa. Osim toga, 44 % glasača muslimanske vjeroispovijesti svoja ideološka načela naziva umjerenim, 25 % smatra se liberalima, a samo se 11 % njih smatra konzervativnima. Primjetan je rast popularnosti Demokratske stranke: 49 % ispitanika je 2012. izjavilo da je Demokratska stranka prijateljski nastrojena prema muslimanima, a 2016. je to izjavilo 61 % ispitanika. Usporedno, opada popularnost Republikanske stranke među muslimanima: 2012. godine je 12 % muslimanskih ispitanika izjavilo da je Republikanska stranka prijateljski nastrojena prema muslimanima, a 2016. godine samo je 7 % ispitanika. Muslimanima su bitne problematike poput očuvanja civilnih prava, obrazovanje, zapošljavanje i zaštita američkih muslimana od nasilja.

3.5. Dohodak kao faktor utjecaja

Dohodak, odnosno bogatstvo građana također može biti faktor utjecaja na političke preferencije birača, a samim time i na rezultate američkih predsjedničkih izbora. Ta poveznica postoji, ali je kompleksna. Kod analize utjecaja dohotka na distribuciju glasova treba prvo uzeti u obzir i ostale faktore, poput demografije i prostornih razlika u bogatstvu između saveznih država (Thompson, 2012). Analizirajući podatke iz 2004. i 2008. godine (tab. 13), primjetno je da su demokratski predsjednički kandidati uživali značajnu podršku siromašnijih građana, dok ta podrška postupno pada u višim ekonomskim razredima. Godine 2016. Trump i Clinton dobili podjednaki broj glasova kod Amerikanaca koji zarađuju više od 100 tisuća dolara godišnje (tab. 14), ipak, Trump je dobio značajnu podršku od američke srednje klase.

Tab. 13. Izborne preferencije američkih birača po dohodovnim kategorijama 2004. i 2008. godine u %

	2004.	2008.
	Kerry - Bush	Obama - McCain
< \$ 15 000	63 - 36	73 - 25
\$ 15 000 - 29 999	57 - 42	60 - 37
\$ 30 000 - 49 999	50 - 49	55 - 43
\$ 50 000 - 74 999	43 - 56	48 - 49
\$ 75 000 - 99 999	45 - 55	51 - 48
> \$ 100 000	41 - 58	49 - 49

Izvor: Roper Center, Cornell University, 2004, 2008

Tab. 14. Izborne preferencije američkih birača po dohodovnim kategorijama 2012. i 2016. u %

	2012.	2016.
	Obama - Romney	Clinton - Trump
< \$ 50 000	60 - 38	53 - 41
\$ 50 000 - 100 000	46 - 52	46 - 49
> \$ 100 000	44 - 54	47 - 47

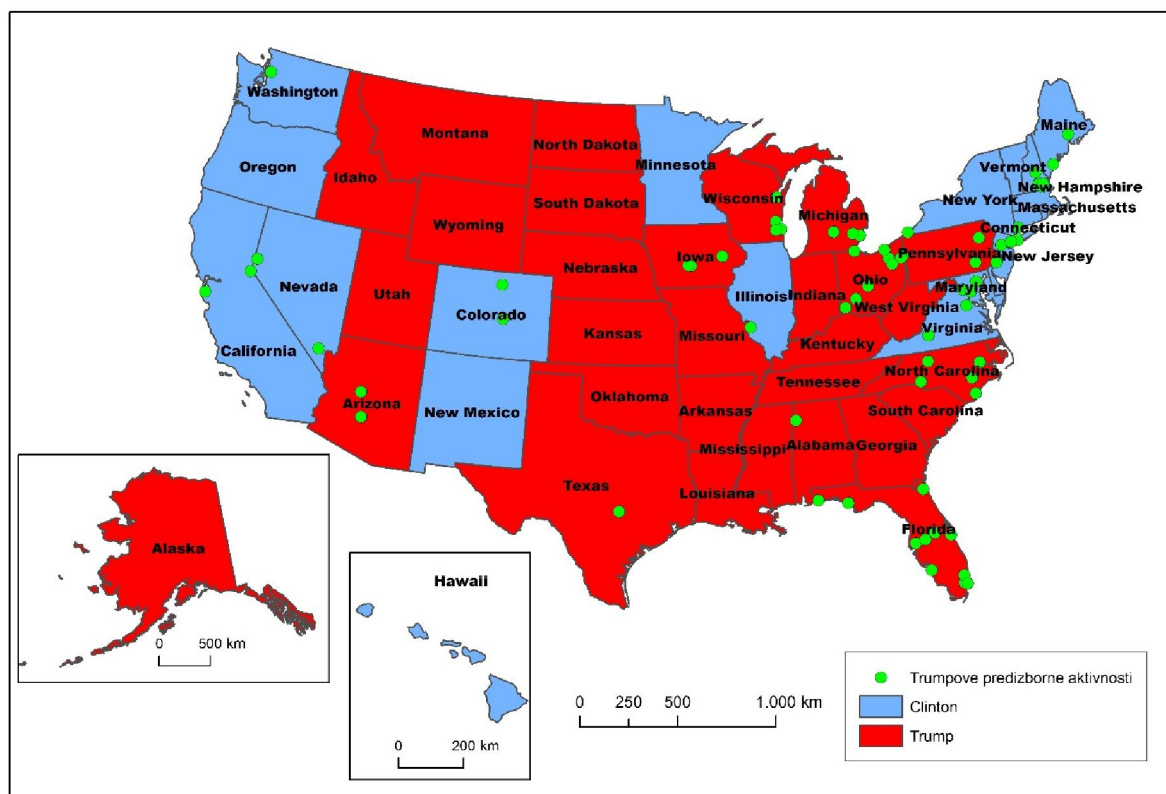
Izvor: Roper Center, Cornell University, 2012, 2016

U siromašnim državama bogatiji će ljudi češće glasati za republikanskog predsjedničkog kandidata nego što će to učiniti siromašni ljudi, ali u bogatim državama dohodak ima nisku korelaciju s glasačkim preferencijama (Gelman i dr., 2007). Prema Ebeidu i Roddenu (2006), glasanje bazirano na ekonomskih faktorima najviše se pojavljuje u državama u kojima je poljoprivreda značajan izvor prihoda, odnosno u ruralnijim državama SAD-a, ali ističu da to ne mora biti univerzalno pravilo. Thompson (2012) kaže da demografski faktori poput spola, rase, obrazovanja i bračnog statusa utječu direktno na dohodak. Tako npr. žene manje zarađuju od muškaraca, a imaju drugačije političke preferencije. Već je ranije spomenuto da žene većinom glasaju za kandidate Demokratske stranke. To će utjecati na to da birači u nižim i srednjim dohodovnim kategorijama većinom glasaju za kandidate Demokratske stranke. Također, u već spomenutom Missisippiju siromašni Afroamerikanci glasaju za Demokrate, a bijelci koji ostvaruju veće prihode preferiraju glasati za kandidate Republikanske stranke.

4. *Swing* države

Swing države su američke države u kojima određena politička opcija ne pobjeđuje redovito, odnosno često se dogodi da na jednom predsjedničkim izborima kandidat jedne opcije pobijedi, a da na sljedećim to bude suprotno. Također, *swing* države ne moraju nužno nakon svakog izbornog ciklusa prijeći u ruke druge političke opcije, nego ih definira neizvjesnost u izbornim utrkama. Broj *swing* država nije uvijek isti te se s vremenom mijenja, a države koje su nekada bile *swing* države, mogu postati tradicionalne glasačke baze pojedinih stranaka. Tako je Missouri do 2008. prelazio iz jednog tabora u drugi, a sada Republikanci redovito pobjeđuju. To se može objasniti povećanjem ruralnog stanovništva u Missisippiju koje većinom glasa za Republikance (McLean, 2016). Postoje tradicionalne *swing* države: Colorado, New Mexico,

Florida, Iowa, Michigan, Minnesota, Nevada, New Hampshire, North Carolina, Ohio, Pennsylvania, Virginia, Wisconsin, a njima se ponekad dodaju i države: Arizona, Georgia, Maine, Utah (Silver, 2016). Osvajanje tih država je značajno, a posebno su važne države poput Floride ili Ohia koje donose značajan broj elektorskih glasova. Njihova važnost odražava se i u postavljanju kandidata i prostornom aspektu njihove kampanje. Kandidati znaju u kojim državama moraju fokusirati svoje aktivnosti. Primjerice, Trump je u kampanji prije zadnjih izbora vrlo često posjećivao države za koje je smatrao da će njihovo osvajanje biti ključno (sl. 29). Pobijedio je gotovo u svim *swing* državama, a njegova kampanja naročito je bila uspješna na Floridi i državama Srednjeg Zapada. No, bitno je napomenuti da težište proučavanja ne treba biti na samim *swing* državama, nego na *swing* biračima unutar tih država (Murse, 2017). To su birači koji ne podržavaju niti jednu stranku i o njihovim glasovima ovisi pobjeda kandidata u *swing* državama.

Sl. 29. Lokacije provođenja kampanje Donalda Trampa 2016. godine

Izvor: Wikipedia, 2018

Swing birači imaju vlastiti pogled na politička zbivanja i ne podržavaju olako određene kandidate. Prema jednom istraživanju (Brodnitz, 2016), *swing* birači smatraju da je gospodarstvo najvažnija stavka s kojom se političari moraju pozabaviti, a da je unutar gospodarstva ključna problematika seljenja poslova u druge zemlje gdje je poslovanje isplativije. To ne treba začuditi obzirom da je gospodarstvo u brojnim *swing* državama u zadnjim desetljećima u znatnim problemima (države Srednjeg Zapada). Deindustrijalizacija je uzrokovala promjene u gospodarstvu tih država, a prema istom istraživanju, čak 81 % simpatizera Demokratske stranke smatra da je SAD ima najjače gospodarstvo u svijetu, dok se samo 58 % *swing* birača slaže s tom tvrdnjom. Dakle, *swing* birači su po svojim stajalištima nešto bliži Republikancima jer poput republikanskih birača većinom smatraju da su ulaganja u zemlju i gospodarski razvoj SAD-a važniji od pravednog poslovanja i važnosti kontroliranja poslovnih kompanija, dok je stav Demokrata suprotan. Ipak, ne treba olako davati prednost republikanskim kandidatima kod angažiranja *swing* birača. Isti ekonomski pogledi s određenim kandidatom ne uključuju nužno simpatije prema istom. Istraživanje je pokazalo da su 52 % *swing* birača žene i da su *swing* birači slabije obrazovani od ukupne populacije u *swing* državama: 44 % ih ima fakultetsku diplomu, a 48 % je udio visokoobrazovanih u cjelokupnoj populaciji te da 29 % *swing* birača ne pripada bijeloj rasi, što je veći udio nego kod republikanskih simpatizera, a manji nego kod simpatizera Demokratske stranke.

5. Rasprava

Tematika američkih predsjedničkih izbora treba se gledati interdisciplinarno, posebno kad joj se doda prostorna dimenzija. U promatranom razdoblju (2004.-2016.) dva puta su na izborima pobjeđivali kandidati Republikanske stranke (Bush 2004. i Trump 2016.), a dva puta kandidat Demokratske stranke (Obama 2008. i 2012.). Pobjede na izborima ostvarili su zahvaljujući pobjedama u takozvanim *swing* državama. Te su države bitne jer u njima postoji značajan udio birača koji nije tradicionalno naklonjen niti jednoj stranci, a svoje preferencije češće mijenjaju od ostalih birača. To pokazuje da je prostorna komponenta kod američkih predsjedničkih izbora vrlo izražena jer pobjeda ne vrijedi u svakoj državi jednako, posebno ako se doda i činjenica da postoje razlike u broju elektorskih glasova među državama. Treba istaknuti da je rasna kategorija najvažnija kategorija koja utječe na prostornu distribuciju glasova. U prethodnim je poglavljima rečeno da katolici u SAD-u daju podjednaku podršku

Republikancima i Demokratima, ali da katolici svoje preferencije stvaraju na temelju rasnog podrijetla, odnosno, rasni faktor je važniji faktor od religije u prostornoj distribuciji glasova. Prioritet rasnog faktora uočljiv je i kod analize spolnog faktora, pa su muškarci općenito više naklonjeni Republikancima. Njihove izborne preferencije su uzrokovane rasnim faktorom, odnosno bijeli će muškarci češće glasati za Republikance, dok će primjerice Afroamerikanci glasati za Demokrate. Svi analizirani faktori nisu ni jednake hijerarhije. To je vidljivo kod pitanja dohotka koji je kao faktor vrlo zavisao o ostalim faktorima poput rase, spola ili geografskog smještaja birača. Rasna struktura je vezana za geografski smještaj birača, odnosno nisu sve rasne skupine jednako raspoređene. Bijelci su u većem udjelu koncentrirani u ruralnijim područjima, dok su manjine, uz izuzetke, koncentrirane u velikim urbanim centrima i predgrađima većih gradova. Rasna struktura je temeljno ishodište promatranja prostorne distribucije glasova na američkim predsjedničkim izborima.

6. Zaključak

1. Što populacijski rast hispanoameričke zajednice bude veći, to će imati veći utjecaj na rezultate budućih izbora u odnosu na druge zajednice

Hispanoamerikanci imaju visoku stopu rasta, no to ne mora biti nužno preduvjet ključnog utjecaja na prostornu distribuciju glasova. Analiza je pokazala da su Hispanoamerikanci vrlo neaktivni pri sudjelovanju u izbornim procesima. Osim što nemaju visoku izlaznost, u niskom su postotku i registrirani za glasanje. Razlog tome leži u činjenici što mnogi još nemaju američko državljanstvo, a ne treba zanemariti ni činjenicu što su Hispanoamerikanci ispodprosječno obrazovani, stoga nisu dovoljno upoznati sa svojim biračkim pravima. Njihov će se broj u narednim godinama bitno povećavati što im svakako daje potencijal većeg utjecaja na rezultate izbora. Ipak, radi njihove pasivnosti i nemogućnosti sudjelovanja na izborima, ne može se reći da će njihov utjecaj biti ključan na rezultate budućih izbora. Ostale rasne skupine nemaju izraziti porast pripadnika, a trenutno bijelci zbog svoje brojnosti imaju najveći utjecaj na rezultate izbora. Udio bijelaca će se smanjivati, ali će vjerojatno i dalje zadržati utjecaj na rezultate zbog pasivnosti ili slabijeg povećanja broja pripadnika ostalih rasnih skupina. Udio Afroamerikanaca i Azijskih Amerikanaca ne povećava se dovoljno brzo da bi te populacije imale značajniji utjecaj na rezultate izbora. Temeljem svega navedenog, može se reći da je ova hipoteza tek djelomično potvrđena.

2. Što je područje urbanije, veći broj glasova dobivaju demokratski predsjednički kandidati..

Postoje manje iznimke, primjerice na američkom Jugu gdje u ruralnim područjima zbog većeg udjela Afroamerikanaca Demokrati dobivaju veću podršku. Ruralnije države poput Wyominga ili Montane tradicionalno su republikanskim rukama, a birači u državama s većim urbanim centrima poput New Yorka ili Kalifornije tradicionalno glasaju za demokratske kandidate. Dakle, ova hipoteza je potvrđena.

3. Za razliku od kandidata Republikanske stranke, kandidati Demokratske stranke ne mogu računati na značajnu podršku religijskih skupina

Ne može se poreći da faktor religije nije važan jer religija utječe na ideološke stavove birača. Često se u političkom diskursu raspravlja o temama poput pobačaja ili o pravima LGBT zajednice, a religijski stavovi o tim temama definiraju i preferiranje političkih kandidata s kojima se u tim pitanjima slažu. Ipak, religijska pripadnost bazira se na rasnoj strukturi. Kao faktor hijerarhijski je ispod rasne strukture, a različite skupine poput Hispanoamerikanaca ili Afroamerikanaca uglavnom glasaju za Demokrate. Katolici glasaju podjednako i za Demokrate i Republikance, ali bijeli i hispanoamerički katolici imaju drugačije preferencije. Muslimani i Židovi uglavnom glasaju za kandidate Demokratske stranke. Afroamerikanci su veoma religiozni, pripadaju različitim protestantskim crkvama, a svoju naklonost daju Demokratima. Može se zaključiti da Demokrati uživaju podršku religijskih manjina, ali i pripadnika većih vjerskih skupina (rasne manjine). Ipak, ne uživaju veću podršku najbrojnijih protestanata, posebice evangelika koji značajnu podršku daju Republikancima. Ova je hipoteza je stoga opovrgnuta

Popis literature i izvora

Literatura

Abrajano, M. A., Alvarez, R. M., Nagler, J., 2007: The Hispanic Vote in the 2004 Presidential Election: Insecurity and Moral Concerns, *The Journal of Politics* 70 (2), 368-382.

Allison, R., 2011: Race, Gender, and Attitudes Toward War in Chicago: An Intersectional Analysis, *Sociological Forum* 26 (3), 668-691.

- Anderson, K., 2008: The complexity of race in New Mexico, <https://www.theguardian.com/world/uselectionroadtrip/2008/oct/18/uselections2008-race-newmexico>, (15.03.2018.).
- Ansolabeherea, S., Leblanc, W., 2008: A spatial model of the relationship between seats and votes, *Mathematical and Computer Modelling* 48, 1409–1420.
- Archer, J. C., Shelley, F.M., 1986: *American electoral mosaics*, Association of American Geographers, Washington, DC.
- Binstock, R. H., 2006: Older Voters and the 2004 Election, *The Gerontologist* 46 (3), 382–384.
- Blankenau, J., Parker, C., 2015: Assessing the Rural-Urban Divide in a Red State, *Online Journal of Rural Research & Policy* 10 (3), 1-18.
- Brocker-Knapp, S. L., 2017: *The 2016 Presidential Election: Demographic Transformation and Racial Backlash*, Dissertation and Theses, Paper 3827, Portland State University, Portland.
- Brodnitz, P., 2016: Swing Voters in Swing States Hold Balance in 2016, http://www.progressivepolicy.org/wp-content/uploads/2016/04/2016.04-PPI-Poll_Swing-Voters-in-Swing-States.pdf, (10.05.2018.).
- Brunner, B., 2005: *Time Almanac 2005*, Time Magazin, New York City.
- Burr, A., Caro, F. G., Moorhead, J., 2002: Productive Aging and Civic Participation, *Journal of Aging Studies* 16, 87-105.
- Caprara, G. V., Vecchione, M., Barbaranelli, C., Fraley, R.C., 2007: When Likeness Goes with Liking: The Case of Political Preference, *Political Psychology* 28 (5), 609– 632.
- Cho, W., Gimpel, J., Hui, I., 2012: Voter Migration and the Geographic Sorting of the American Electorate , *Annals of the Association of American Geographers* 40, 1-15.
- Datar, S., 2017: Map Demographic patterns in every Georgia county, 1990-2050, <https://www.myajc.com/news/state--regional/map-watch-georgia-racial-and-ethnic-changes-unfold/UWVTVqmkLK9wU9DC6jv6KL/>, (03.04.2018).
- Dawson, M. C., 1995: *Behind the Mule: Race and Class in African-American Politics*, Princeton University Press, Princeton.

- de la Garza, R., Cortina, J., 2007: Are Latinos Republicans but just don't Know it? The Latino Vote in the 2000 and 2004 Presidential Elections, *American Politics Research Volume 35* (2), 202-223.
- Dittmar, K., 2015: Women and the Vote, From Enfranchisement to Influence, in: *Minority Voting in the United States*, eds. Kreider K. L., Baldino, T. J., Praeger, 99-127.
- Dolan, K., 2008: Is There a "Gender Affinity Effect" in American Politics?, *Political Research Quarterly* 61 (1), 79-89.
- Ebeid, M., Rodden, J., 2006: Economic Geography and Economic Voting: Evidence from the US States, *British Journal of Political Science* 36 (3), 527-547.
- File, T., 2013: Young-Adult Voting: An Analysis of Presidential Elections, 1964-2012, *Current Population Survey Reports*, P20572. U.S. Census Bureau, Washington, DC.
- Forest, F., 2017: Electoral geography: From mapping votes to representing power, *Geography Compass* 1, 23-52.
- Frey, W. H., 2008: *Race, Immigration and America's Changing Electorate*, The Brookings Institution, Abingdon.
- Friedman, L., 2016: Why Does the (White) Lower Middle Class Vote Republican?, https://www.huffingtonpost.com/leon-friedman/why-does-the-white-lower-_b_8442162.html?guccounter=2, (15.04.2018.).
- Gelman, A., Shor, B., Bafumi, J., Park, D., 2007: Rich state, poor state, blue state: What's the matter with Connecticut? *Quarterly Journal of Political Science* 2, 345-367.
- Gimpel, J. G., Morris, I. L., Armstrong, D. R., 2004: Turnout and the Local Age Distribution: Examining Political Participation Across Space and Time, *Political Geography* 23(1), 71-95.
- Guth, J. L., 2004: George W. Bush and Religious Politics, in: *High Risk and Big Ambition: The Presidency of George W. Bush*, ed. Schier S. E., University of Pittsburgh Press, Pittsburgh.
- Guth, J. L., Kellstedt, L. A., Smidt, C. E., Green, J. C., 2006: Religious Mobilization in the 2004 Presidential Election, *Presidential Studies Quarterly* 36 (2), 223-242.
- Guth, J. L., Bradberry, L. A., 2013: Religion in the 2012 Election, in: *The American Elections of 2012*, ed. Schier S. E., Box-Steffensmeier J., Routledge.

- Hirschel, T. A., Booth, J. G., Glenna, L. L., Green B. Q., 2012: Politics, Religion, and Society: Is The United States Experiencing a Period of Religious-Political Polarization, *Review of European Studies* 4 (4), 95-109.
- Holt, L., 2016 : Florida's Asian- American Voters: Will they make a difference in November 2016?, <http://www.bobgrahamcenter.ufl.edu/sites/default/files/Florida%27s%20Asian-American%20voters%20final.pdf>, (25.04.2018.).
- Huang, C. H., 2017: *Disillusionment and Disaggregation: Why Did Asian Americans Vote for Trump?*, CMC Senior Theses 1514., Claremont McKenna College, Claremont.
- Jackson, A. L., 2013: „*All Blacks Vote the Same?*“: *Assessing Predictors of Black American Political Participation and Partizanship*, Graduate Thesis and Disertations, University of South Florida, Tampa.
- Jacobs, E., 2012: *Understanding America's White Working Class: Their Politics, Voting Habits, and Policy Priorities*, Governance Studies ,The Brookings Institution, Washington, D.C.
- Johnston, R., Taylor, P., Shelley, F., 2015: *Developments in Electoral Geography*, Routledge Library Editions: Political Geography, Abingdon.
- Kaleem, J., 2012: Religion Plays Role In 2012 Election as Voters Reelect Barack Obama President, https://www.huffingtonpost.com/2012/11/07/obama-wins-with-religious_n_2085906.html, (05.05.2018.).
- Kam, C. D., Zechmeister, E. J., Wilking, J. R., 2008: From the Gap to the Chasm - Gender and Participation among Non-Hispanic Whites and Mexican Americans, *Political Research Quarterly* 61(2), 205-218.
- Kim, J. H., Schofield N., 2015: Spatial Model of U.S. Presidential Election in 2012, *Social Science Today* 2 (1) , 1-8
- Lau, R. R., Redlawsk, D. P., 2008: Older but Wiser? Effects of Age on Political Cognition, *Journal of Politics* 70 (1), 168-185.
- Livingston, G., Brown, A., 2017: Trends and patterns in intermarriage, <http://www.pewsocialtrends.org/2017/05/18/1-trends-and-patterns-in-intermarriage/>, (15.03.2018.).

Lopez, M. H., Gonzalez-Barrera A., 2012: Inside the 2012 Latino Electorate, <http://www.pewhispanic.org/2013/06/03/inside-the-2012-latino-electorate/>, (18.03.2018.).

Lopez, M. H., 2013: Hispanic or Latino? Many don't care, except in Texas, <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2013/10/28/in-texas-its-hispanic-por-favor/>, (15.03.2018.).

Lopez, G., Stepler, R., 2016: Latinos in the 2016 Election, http://www.pewhispanic.org/files/2016/01/PH_Election-Fact-Sheet-2016_Texas-FINAL.pdf, (18.03.2018.).

Lopez, M. H., Gonzalez-Barrera, A., Krogstad, J.M., Lopez, G., 2016: Democrats Maintain Edge as Party 'More Concerned' for Latinos, but Views Similar to 2012, <http://www.pewhispanic.org/2016/10/11/democrats-maintain-edge-as-party-more-concerned-for-latinos-but-views-similar-to-2012/>, (18.03.2018.).

Lopez, M. H., Gonzalez-Barrera, A., Lopez G., 2017: Hispanic Identity Fades across Generations as Immigrant Connections Fall Away, http://assets.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/7/2017/12/19164235/Pew-Research-Center_Hispanic-Identity-Report_12.20.2017.pdf, (15.03.2018.).

Lott, J. T., 2004: Asian-American Children are Members of a Diverse and Urban Population, <https://www.prb.org/asianamericanchildrenaremembersofadiverseandurbanpopulation/>, (15.04.2018.).

Luks, S., Elms, L., 2005: African-American Partisanship and the Legacy of the Civil Rights Movement: Generational, Regional, and Economic Influences on Democratic Identification, 1973-1994., *Political Psychology* 26 (5), 735-754.

McKee, S. C., 2008: Rural Voters and the Polarization of American Presidential Elections, *PS: Political Science & Politics* 41 (1), 101-108.

McKee, S. C., Teigen J. M., 2009: Probing the reds and blues: Sectionalism and voter location in the 2000 and 2004 U. S. presidential elections , *Political Geography* 28 , 484–495.

McLean, S., 2016: When swing states stop swinging, <http://thehill.com/blogs/pundits-blog/campaign/303898-when-swing-states-stop-swinging>, (10.5.2018.).

Morrow, S. S., 2015: *Causes of Low Voter Turnout of the Hispanic Population in Southwest Texas*, Dissertation and Doctoral Studies, Walden University, Minneapolis.

- Motel, S., Patten, E., 2012: The 10 Largest Hispanic Origin Groups: Characteristics, Rankings, Top Counties, <http://www.pewhispanic.org/files/2012/06/The-10-Largest-Hispanic-Origin-Groups.pdf>, (18.03.2018.).
- Murse, T., 2017: Swing States in the Presidential Election: List and Definition of Swing States, <https://www.thoughtco.com/swing-states-in-the-presidential-election-3367944>, (10.05.2018.).
- Pavić, R., 1992: Geografija izbora, *Politička misao: časopis za politologiju* 29 (2), 48-52.
- Philpot, T. S., Walton, H., 2007: One of our Own: Black Female Candidates and the Voters who Support them, *American Journal of Political Science* 51(1), 49-62.
- Poole, K. T., Rosenthal H., 1984: U.S. Presidential Elections 1968-80: A Spatial Analysis, *American Journal of Political Science* 28 (2), 282-312.
- Ratliffe, R. G., 2017: *Latinos won't turn Texas blue anytime soon*, <https://www.texasmonthly.com/burka-blog/latinos-wont-turn-texas-blue-anytime-soon/>, (18.03.2018.).
- Sanguin, A., 1985: Political geographers of the past II: Andre Siegfried, an unconventional French political geographer, *Political Geography Quarterly* 4, 79-83
- Scala, D., Johnson K. M., 2017: Political Polarization along the Rural–Urban Continuum? The Geography of the Presidential Vote, 2000–2016, *The Annals of Political and Social Science* 672, 162–184.
- Seabrook, N. R., 2009: The Obama Effect: Patterns of Geographic Clustering in the 2004 and 2008 Presidential Elections, *The Forum* 7 (2), 1-15.
- Silver, N., 2016: The Odds of an Electoral College-Popular Vote Split are Increasing, <https://fivethirtyeight.com/features/the-odds-of-an-electoral-college-popular-vote-split-are-increasing/>, (10.05.2018.).
- Simon, H. A., 1985: Human nature in politics: The dialogue of psychology with political science, *American Political Science Review* 79, 293–304.
- Taylor, P. J., 1978: Progress report: political geography, *Progress in Human Geography* 2, 153-62.
- Taylor, P. J., Johnston, R., 1979: *Geography of Elections*, Harmondsworth, London.

Taylor, P., Lopez, M. H., Martinez, J., Velasco G., 2012: When Labels Don't Fit: Hispanics and their Views of Identity, <http://www.pewhispanic.org/2012/04/04/when-labels-dont-fit-hispanics-and-their-views-of-identity/>, (15.03.2018.).

Thompson, D., 2012: Does your Wage Predict your Vote?, <https://www.theatlantic.com/business/archive/2012/11/does-your-wage-predict-your-vote/264541/>, (10.05.2018.).

Webster, S. W., Pierce, A. W., 2017: Older, Younger, or more similar? The Use of Age as a Voting Heuristic, http://www.stevenwebster.com/research/age_full_paper.pdf, (28.04.2018.).

Wolgin, P. E., Garcia, A., 2013: Immigration Is Changing the Political Landscape in Key States, <https://www.americanprogress.org/issues/immigration/reports/2013/04/08/59580/immigration-is-changing-the-political-landscape-in-key-states/>, (18.03.2018.).

Izvori

American muslim voters and the 2016 election: Demographic Profile and Survey of Attitudes, 2016, The Council of American-Islamic Relations, <http://www.tritonpolling.com/> , (15.04.2018).

American National Election Studies, 2012, <http://www.electionstudies.org>. (20.03.2018.).

Government of Louisiana, 2009, <http://louisiana.gov/PopProjections/ExcelFiles/LA%20Projections%20Technical%20Report.pdf> (20.03.2018.)

Mississippi Population Projections 2015, 2020 and 2025, Mississippi Institutions of Higher Learning, 2012, <http://www.mississippi.edu> (20.03.2018.).

Pew Research Center, 2016: http://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/11/09/how-the-faithful-voted-a-preliminary-2016-analysis/ft_16-11-09_relig_exitpoll_electorate/ (15.04.2018.).

Politico.com, 2016: <https://www.politico.com/mapdata-2016/2016-election/results/map/president/>, (10.03.2018.)

Roper Center, Cornell University, 2004: <https://ropercenter.cornell.edu/polls/us-elections/how-groups-voted/groups-voted-2004/> (15.04.2018.).

Roper Center, Cornell University, 2008: <https://ropercenter.cornell.edu/polls/us-elections/how-groups-voted/groups-voted-2008/> (15.04.2018.).

Roper Center, Cornell University, 2012: <https://ropercenter.cornell.edu/polls/us-elections/how-groups-voted/groups-voted-2012/> (15.04.2018.).

Roper Center, Cornell University, 2016: <https://ropercenter.cornell.edu/polls/us-elections/how-groups-voted/groups-voted-2016/> (15.04.2018.).

Texas Demographic Trends, Characteristics, and Projections, 2017, <http://demographics.texas.gov>, (20.03.2018.).

United States Census 2010, <https://www.census.gov/2010census/>, (15.03.2018.).

United States Population Projections: 2000 to 2050, United States Census Bureau 2009, <https://www.census.gov>, (20.03.2018.).

US Election Atlas, 2004: <https://uselectionatlas.org/2004.php> (10.03.2018.).

US Election Atlas, 2008: <https://uselectionatlas.org/2008.php> (10.03.2018.).

US Election Atlas, 2012: <https://uselectionatlas.org/2012.php> (10.03.2018.).

US Election Atlas, 2016: <https://uselectionatlas.org/2016.php> (10.03.2018.).

Washington Post-ABC News poll, 2014: <https://www.washingtonpost.com/politics/polling/ap>,
(20.04.2018.).

Wikipedija, 2018:

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_rallies_for_the_Donald_Trump_presidential_campaign,_2016, (10.05.2018.).

Prilozi

Slike

Sl. 1. Kartografski prikaz rezultata američkih predsjedničkim izbora 2000. godine, (str. 4)

Sl. 2. Shematizirani kartogram rezultata američkih predsjedničkih izbora 2016. godine po državama, (str. 5)

Sl. 3. Kartografski prikaz rezultata američkih predsjedničkim izbora 2004. godine, (str. 7)

Sl. 4. Kartografski prikaz rezultata američkih predsjedničkim izbora 2008. godine, (str. 8)

Sl. 5. Kartografski prikaz rezultata američkih predsjedničkim izbora 2012. godine, (str. 9)

Sl. 6. Kartografski prikaz rezultata američkih predsjedničkim izbora 2004. godine, (str. 10)

Sl. 7. Prostorna distribucija bijelog stanovništva po američkim državama 2010. godine u %, (str. 12)

Sl. 8. Prostorna distribucija Hispanoamerikanaca po američkim državama 2010. godine u %, (str. 14)

Sl. 9. Udio hispanoameričkog stanovništva prema okruzima države Texas prema popisu stanovništva iz 2010. godine, (str. 17)

Sl. 10. Predviđeni udio hispanoameričkog stanovništva prema okruzima države Texas 2050. godine, (str. 18)

Sl. 11. Izborne preferencije građana Texasa po okruzima na izborima 2016. godine, (str. 19)

Sl. 12. Udio Hispanoamerikanaca po okruzima Floride prema popisu stanovništva iz 2010. godine, (str. 20)

Sl. 13. Broj stanovnika Floride po okruzima prema popisu stanovništva iz 2010. godine, (str. 21)

Sl. 14. Izborne preferencije građana Floride po okruzima 2016. godine, (str. 22)

Sl. 15. Kretanja udjela Afroamerikanaca u SAD-u od 1950. godine do 2050. godine, (str. 23)

Sl. 16. Prostorna distribucija Afroamerikanaca u SAD-u 2010. godine, (str. 24)

- Sl. 17. Broj stanovnika Alabame po okruzima prema popisu stanovništva iz 2010. godine, (str. 26)
- Sl. 18. Udio Afroamerikanaca po okruzima Alabame prema popisu stanovništva iz 2010. godine, (str. 27)
- Sl. 19. Izborne preferencije građana Alabame na izborima 2008. godine, (str. 28)
- Sl. 20. Prikaz udjela podrške po okruzima koju je Donald Trump dobio u državi Ohio na izborima 2016. godine, (str. 29)
- Sl. 21. Udio Afroamerikanaca po okruzima države Ohio prema popisu stanovništva iz 2010. godine, (str. 30)
- Sl. 22. Prikaz broja stanovnika države Ohio po okruzima prema popisu stanovništva iz 2010. godine, (str. 31)
- Sl. 23. Religijska struktura Azijskih Amerikanaca 2012. godine, (str. 32)
- Sl. 24. Prikaz izbornih preferencija građana države New York na predsjedničkim izborima 2016. godine, (str. 37)
- Sl. 25. Gustoća stanovništva države New York prema popisu stanovništva iz 2010. godine, (str. 38)
- Sl. 26. Izborne preferencije građana grada New Yorka na predsjedničkim izborima 2016. godine, (str. 39)
- Sl. 27. Gustoća stanovništva Kalifornije prema popisu stanovništva iz 2010. godine, (str. 41)
- Sl. 28. Izborne preferencije građana Kalifornije na predsjedničkim izborima 2016. godine, (str. 42)
- Sl. 29. Lokacije provođenja kampanje Donalda Trumpa 2016. godine, (str. 47)

Tablice

- Tab. 1. Rezultati američkih predsjedničkih izbora 2004. godine, (str. 7)
- Tab. 2. Rezultati američkih predsjedničkih izbora 2008. godine, (str. 8)

- Tab. 3. Rezultati američkih predsjedničkih izbora 2012. godine, (str. 9)
- Tab. 4. Rezultati američkih predsjedničkih izbora 2016. godine, (str. 10)
- Tab. 5. Izborne preferencije glasača bijele rase od 2004. do 2016. godine, (str. 12)
- Tab. 6. Rasna struktura hispanoameričkog stanovništva (2010.), (str. 14)
- Tab. 7. Izborne preferencije Hispanoamerikanaca u SAD-u od 2004. godine do danas, (str. 15)
- Tab. 8. Izborne preferencije Afroamerikanaca od 2004. godine do 2016. godine, (str. 25)
- Tab. 9. Izborne preferencije azijskih Amerikanaca od 2004. godine do 2016. godine, (str. 33)
- Tab. 10. Izborne preferencije žena na predsjedničkim izborima od 2004. do 2016., (str. 35)
- Tab. 11. Izborne preferencije muškaraca na predsjedničkim izborima od 2004. do 2016., (str. 35)
- Tab. 12. Izborne preferencije religijsko-vjerskih skupina od 2004. godine do 2016. godine u % , (str. 44)
- Tab. 13. Izborne preferencije američkih birača po dohodovnim kategorijama 2004. i 2008. godine u % , (str. 45)
- Tab. 14. Izborne preferencije američkih birača po dohotkovnim kategorijama 2012. i 2016. u % , (str. 46)